

Pinokyo Romanının Kök Değerler ve UNESCO Yaşayan Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Esmâ Arslan^{1*}
Cansu Çetinkaya Aydoğdu²

¹ Millî Eğitim Bakanlığı Eskişehir, Türkiye
esmaarslan_2811@hotmail.com
*Sorumlu Yazar

² Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilgiler
Öğretmenliği Anabilim Dalı
cansucetinkaya@trakya.edu.tr

Geliş tarihi: 25.03.2025
Kabul tarihi: 06.10.2025
Yayın tarihi: 31.01.2026

Özet: Bu çalışmada, Carlo Collodi'nin *Pinokyo* adlı çocuk romanında yer alan değerleri ve sıklıklarını belirlemek ve bu değerleri Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) öğretim programlarındaki kök değerler ile UNESCO'nun Yaşayan Değerler Eğitim Programı (YDEP) kapsamındaki evrensel değerler doğrultusunda karşılaştırmak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın niteliğine uygun olarak nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Veriler tümdengelsel ve tümevarımsal analiz yaklaşımlarıyla analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre "Pinokyo" romanında merhamet, sevgi, özdenetim, mutluluk, çalışkanlık, yardımseverlik, dürüstlük, sabır ve sorumluluk gibi yirmi sekiz farklı değer yer aldığı belirlenmiştir. Romanın MEB öğretim programlarında (2018-2023) yer alan on kök değerden dokuzunu desteklediği, ancak vatanseverlik değerine yer vermediği tespit edilmiştir. UNESCO YDEP kapsamında tanımlanan on iki değer tamınının ise romanda farklı düzeylerde işlendiği görülmüştür. Araştırma sonucunda Pinokyo romanı kullanılarak, ilköğretim kademesinde yerel (kök) ve evrensel değerlerin kazandırılmasına yönelik değer eğitimi etkinliklerinin yapılabileceği, ilköğretim çağındaki çocuklara "sevgi" değerinin kazandırılmasında Pinokyo kitabının etkisini belirlemek üzere deneme modelleri ile araştırmalar desenlenebileceğine ilişkin çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelime: Değer Eğitimi, Kök Değerler, UNESCO Yaşayan Değerler Eğitim Programı, Edebî Eser, Pinokyo

GİRİŞ

Eğitim, bireylerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimini desteklemenin yanı sıra toplumsal değerlerin aktarımında da önemli bir rol oynamaktadır. Yaşamda nelerin değerli olduğu, nelerin tercih edilip nasıl yaşanılması gerektiğine "değerler" rehberlik etmektedir (Akbaş, 2008). Değer ve inançlarımız, davranışlarımızın temeli ile bağlantılıdır ve gözlemlenebilir davranışlarımızın kökeninde nelere değer verip inandığımız yatmaktadır (Kesen & Öztürk, 2019). Değerler, bireyin yaşamında önem atfettiği ve tutum ile davranışlarını yönlendiren temel düşünceler olarak tanımlanabilir (Doğanay, 2015). Bu bağlamda, çoğu eğitimci, değerlerin öğrencilere resmi ya da örtük program aracılığıyla kazandırılması gerektiği konusunda görüş birliğindedir; ancak hangi değerlerin programlara dâhil edileceği hususunda fikir birliği sağlanamamaktadır (Duman, 2014).

Belirli değerleri benimsemiş bireyleri topluma kazandırmak, eğitimin temel amaçlarından birini oluşturmaktadır (Kan, 2010). Eğitim sürecinde bu amaçların gerçekleştirilmesine öğretim programları aracılık yapmaktadır. Öğretim programlarında hangi unsurların öncelikli olarak geliştirilmesi gerektiği konusunda bir endişe bulunmaktadır. Bu endişeyi gidermek amacıyla, programlara dâhil edilecek değerlerin belirlenmesinde büyük önem taşıyan küresel ve yerel ölçekli programlar ile yasal düzenlemeler geliştirilmektedir (Duman, 2014). Bunlardan biri de Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün [UNESCO], "Yaşayan Değerler Eğitim Programı (Living Values Education Programme)" çerçevesinde belirlediği değerlerdir. UNESCO, tüm dünyadaki çocukların ihtiyaçlarını analiz ederek "mutluluk, iş birliği, sorumluluk, sevgi, saygı, hoşgörü, barış, alçak gönüllülük, birlik, özgürlük, dürüstlük ve sadelik" değerlerini evrensel olarak kabul edilmesi gereken değerler listesine yerleştirmiştir (Köseoğlu, 2022). UNESCO tarafından belirlenen bu değerler Yaşayan Değerler Eğitim Programı [YDEP] kapsamında, çocukların eşit temel ilkeler ve ahlâki standartlara göre yetiştirilmesi amaçlanarak yürütülmeye başlamıştır (Gül Gişi, 2019, s.6).

UNESCO'nun farklı ülkelerde yürüttüğü YDEP, kapsamlı bir şekilde hazırlanmış değer eğitimi uygulamalarından biridir (Tulunay Ateş, 2017; Duman, 2014). Programda bireylerin daha iyi bir dünyada yer alacak evrensel değerleri keşfetmelerine yardımcı olunmaya çalışılmaktadır (Duman, 2014). Bu amaçla 3-7 yaş ve 8-14 yaş çocukları için kitaplar, öğretmenler için ise kılavuzlar hazırlanmıştır (UNESCO, Living Values

Education, 2005). UNESCO programının uygulandığı çok sayıda ülkede görev yapan eğitimciler, öğrencilerinin kendileriyle ve birbirleriyle olan ilişkilerinde olumlu değişimler gözlemlediklerini; saygı, şefkat ve duyarlılık, iş birliği, motivasyon ve akran çatışmalarını çözme becerilerinde gelişim gösterdiklerini ifade etmişlerdir (UNESCO, Living Values Education, 2005). Böylece YDEP 2004 yılındaki kuruluşundan bu yana etki alanını önemli ölçüde genişletmiş ve kırk üçten fazla ülkede bu programın ilkeleri benimsenmeye başlamıştır (Living Values Education, 2024).

Her ulus, bireylerinin kültürleme sürecinde kendi değerlerini benimseyerek kazanmalarının ardından evrensel değerlere de ulaşmalarını beklemektedir (Karatay, 2007, s.943). YDEP'in değerler eğitiminde başarılı bir izlenim sergilemesi Türkiye'nin de ilgisini çekmiş, Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) 2010/53 sayılı Genelgesi'nde değer eğitimi ve UNESCO tarafından belirlenen on iki evrensel değere vurgu yapılarak ulusal düzeyde "Eğitimde Değerler Eğitimi Projesi" (EDEP) hayata geçirilmiştir (İleritürk, 2021, s.170; Şentürk ve Aktaş, 2015, s.218). Bu duruma paralel olarak alan yazında, UNESCO'nun belirlediği evrensel değerleri çizgi/eğitici film (Köseoğlu, 2022; Güney, 2021; Kaymak, 2020; Kaymak & Öğretir Özçelik, 2020; Beldağ & Yarar Kaptan, 2017; Kadan & Aral, 2017; Karakuş, 2016), çocuk dergileri (Alabay, Can, Kandemir & Güney, 2018) gibi edebî ürünlerin yanında; ders kitaplarında yer alan değerler bağlamında (Gül Gişi, 2019; Baki, 2019) inceleyen araştırmalar da yapılmaya başlamıştır. Bu bağlamda UNESCO'nun belirlediği evrensel değerlerin eğitim sistemleriyle bütünleşmesinin önemli bir araştırma konusu olarak görülmeye başlandığı söylenebilir.

Türkiye'de EDEP sürecinin sonlanmasının ardından, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2017) tarafından "adalet, dostluk, dürüstlük, özdenetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik" olmak üzere on temel değer, öğretim programlarının temel bileşenleri arasında yer alacak şekilde "kök değerler" olarak tanımlanmıştır. Bu değerler, 2018 yılından itibaren tüm derslerin öğretim programlarına ayrı bir ünite olarak değil, programın genel yapısı içine bütüncül biçimde entegre edilmiştir (MEB, 2018). 2023 yılına ait güncellenen programlarda da söz konusu kök değerlerin korunduğu görülmektedir (MEB, 2023). Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kök değerlerle UNESCO'nun evrensel değerleri arasındaki ilişki, değer eğitiminin yerel ve evrensel boyutlarını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirebilmek açısından önemlidir. UNESCO'nun belirlediği evrensel değerler, dünya genelinde ortak ahlâki ilkelerin yerleşmesini amaçlarken; Türkiye'de MEB tarafından belirlenen kök değerler, ulusal kimliğin, toplumsal bütünleşmenin ve kültürel sürekliliğin sağlanmasına yönelik bir referans çerçevesi sunmaktadır. Her iki yaklaşım da bireylerin değerlerle donatılmasını hedeflemekte ve içerik bakımından önemli ölçüde örtüşmektedir. Bu örtüşme, evrensel değerlerin ulusal eğitim politikalarına nasıl yansıtıldığını ortaya koymak bakımından dikkat çekicidir. Eğitim sisteminde değerlerin kazandırılması, yalnızca program metinleriyle sınırlı kalmayıp ders içeriği, öğretmen rehberliği ve kullanılan materyaller yoluyla da desteklenmektedir. Çünkü değerler, "öğretilen ve öğrenilebilir" olgular olarak kabul edilmektedir (Aydoğdu & Alkan, 2020). Bu nedenle öğretmenler, değer eğitimiye katkı sağlamak amacıyla ders kitaplarının yanı sıra alternatif kaynaklara da başvurmaktadır. Bu kaynaklardan biri, edebî ürünler arasında önemli bir yere sahip olan çocuk edebiyatıdır.

Bu yaklaşım, çocukların soyut kavramları somut örnekler aracılığıyla içselleştirmesine olanak tanınması bakımından etkilidir. Özellikle klasikleşmiş ve kültürlerarası geçerliliği olan eserler, değerlerin aktarımında güçlü bir araç olarak kullanılabilir. Çocuk edebiyatı, çocukların duygu, düşünce ve hayal dünyalarına, zevklerine, büyüme ve gelişmelerine, öğrenirken eğlenmelerine katkıda bulunmak amacıyla geliştirilmiş "çocuksu bir edebiyattır" (Öztürk ve Otluoğlu, 2011, s.35). Çocuk edebiyatı özellikle 2-14 yaş arası çocukların duygu ve düşüncelerine yönelik hazırlanmış, çocuğun hayal dünyalarını destekleyen sözlü ve/veya yazılı eserleri kapsamaktadır (Genç & Yalınkılıç, 2011, s.100). Bu bağlamda çocuk edebiyatı ürünlerinin, özellikle ilköğretim çağındaki öğrencilerin okuma ilgileri bakımından önemli bir yer tuttuğu söylenebilir.

Çocukların topluma uyum sağlamaları, çevreye ve hayvanlara karşı duyarlı olmaları, ulusal ve evrensel değerleri kazanmalarında çocuk edebiyatı ürünlerinin önemli rolleri vardır (Akçay ve Baş, 2015; Deveci, Belet, Türe, 2013). Bu nedenle okullarda değerlerin kazandırılması sürecinde "değer telkini, değer açıklama, ahlâki muhakeme yapma ve değer analizi" gibi yaklaşımların yanı sıra "çocuk kitapları aracılığıyla değer eğitimi yaklaşımı" da okullarda yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır (Akdemir & Saban, 2020). Bu eserler, çocukların dil becerilerini geliştirmenin yanında, millî ve evrensel kültür değerlerine ilişkin bilinç ve bir tutum geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Karatay, 2015; Karatay, 2007). Nitekim alan yazında çocuk edebiyatında yer bulan değerlerin incelenerek, bu eserlerden değer eğitimi sürecinde yararlanılabileceğini destekleyen çalışmalar olduğu görülmektedir (Calp ve Calp, 2019; Kaçmaz, 2018; Çengelci Köse ve Eryılmaz, 2018; Belet Boyacı, Güner & Babadağ, 2017; Keklik ve Kuru, 2016; Şimşek, 2015). Bu bağlamda çocuk edebiyatı eserlerinde yer bulan değerlerin araştırılarak belirlenmesi ve eğitim sürecinde geliştirilmesi amaçlanan

değer/lere göre bu eserlerden yararlanılması önemli bulunmaktadır. Bu kapsamda, klasik çocuk edebiyatı eserlerinden biri olan Pinokyo da değerler açısından önemli bir örnek olarak değerlendirilmiştir.

1881 yılında Carlo Collodi tarafından kaleme alınan, dünya çocuk edebiyatının başyapıtlarından biri olarak görülen Pinokyo eseri; birçok kez filme alınmış, sahnelenmiş ve animasyon olarak da canlandırılmıştır (http-1). Eserde, tahtadan bir kuklanın gerçek bir çocuğa dönüşüm süreci kurgusal ve öğretici bir biçimde aktarılmaktadır. Romanda yer alan peri, tilki, kedi ve balık gibi gerçeküstü karakterler aracılığıyla çocuklara dolaylı olarak değer içerikli mesajlar iletilmektedir (Tepe, 2023, s.64). Ayrıca Pinokyo eseri, Türkiye’de MEB’in edebi eserlerden çocukların yararlanabilmesi adına 2005 yılında ilköğretim 5-8. sınıflar için oluşturduğu “100 Temel Eser” listesinde de bulunmaktadır. Bu bağlamda “Pinokyo” adlı eser, içerdiği temalar ve mesajlar bakımından değer eğitime katkı sağlayabilecek nitelikte görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmada, MEB tarafından “100 Temel Eser” içerisinde tavsiye edilen “Pinokyo” adlı romanındaki değerlerin belirlenerek, öğretim programlarında yer alan kök değerler ve UNESCO YDEP’de yer alan değerler açısından incelenmesi planlanmıştır. Böylece araştırmannın, Pinokyo eserindeki evrensel ve kök değerlere ne kadar yer verdiğini ortaya koyması, eğitimcilere uygulamaya dönük çıkarımlar sunması ve alan yazına katkı sunması umulmaktadır.

Amaç

Bu araştırmada, “Pinokyo” adlı eserde yer alan değerlerin ne sıklıkta yer aldığı belirlenerek, MEB öğretim programındaki kök değerler ve UNESCO YDEP’teki değerlerle örtüşme durumu incelenmiştir. Bu doğrultuda araştırmada, şu sorulara yanıt aranmıştır:

- ✓ Pinokyo romanında hangi değerler ne sıklıkta bulunmaktadır?
- ✓ Pinokyo romanında yer alan değerler MEB öğretim programlarında (2018-2023) yer alan kök değerlerle örtüşmekte midir?
- ✓ Pinokyo romanında yer alan değerler UNESCO YDEP’de yer alan değerlerle örtüşmekte midir?

YÖNTEM

Bu araştırmada, Pinokyo adlı eserde yer alan değerleri ve sıklıkları belirlenerek, MEB öğretim programlarındaki kök değer ve UNESCO YDEP’de tanımlanan değerlerle örtüşme durumu incelenmiştir. Bu doğrultuda, araştırmannın niteliğine uygun olarak nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi, nitel araştırma kapsamında ele alınmış ve uygulanmıştır. Doküman incelemesi, araştırma konusu ile ilgili yazılı materyallerin sistematik olarak analiz edilmesine dayanmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.189). Bu yöntem, eser içerisinde yer alan değerlerin yapılandırılmış bir analiz süreciyle ortaya konmasını sağlamaktadır.

Verilerin Toplanması

Pinokyo Türkiye’de birçok çevirmen tarafından çeşitli yayınevleri tarafından okuyuculara sunulmuştur. Bu araştırmada Epsilon Yayınevi tarafından basılan Pinokyo romanı tercih edilmiştir. Epsilon Yayınevi’nin tercih edilme nedeni; yayınevinin güvenilir, yaygın olarak kullanılan ve akademik çalışmalarda referans alınabilecek nitelikte metinler sunmasıdır. Özellikle çocuk ve gençlik edebiyatı alanında geniş bir yayınevi olmasının yanı sıra, sunduğu eserlerin dil ve içerik açısından güncellenmiş, anlaşılır ve eğitim amaçlı çalışmalara uygun olması da önemli bir etkidir. Ayrıca, Pinokyo’nun farklı yayınevleri tarafından basılmış çeşitli sürümleri bulunmakla birlikte, Epsilon Yayınevi tarafından yayımlanan bu sürüm, orijinal hikâyeye bağlı kalarak eğitsel değerlere yönelik analiz yapılmasına olanak tanıyan kapsamlı bir içerik sunmaktadır. Araştırmada tutarlılık sağlamak ve yaygın kullanılan bir kaynağı temel almak amacıyla bu yayınevinin basımı tercih edilmiştir. Tercih edilen Epsilon Yayınevi’ne ait kitap, 3. basım olup 166 sayfadan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde, tümdengelimci ve tümevarımcı analiz yaklaşımlarından birlikte yararlanılmıştır. Tümevarımsal analizde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak olduğundan (Yıldırım & Şimşek, 2021, s.249) eserdeki metinler yorumlanarak kodlara, kodlardan temalara, temalardan da bulgulara, yani değerlere ulaşmada tümevarımsal analiz kullanılmıştır. Bu doğrultuda tümevarımcı analizden, Pinokyo adlı eserde yer alan değerlerin belirlenmesinde yararlanıldığı söylenebilir.

Bu araştırmada, Pinokyo romanında yer alan değerler belirlendikten sonra ulaşılan değerlerin MEB öğretim programlarında (2018) yer alan kök değerler ve UNESCO YDEP'teki değerlerle örtüşme durumu da incelenmiştir. Araştırmanın bu bölümünde tümdengelimci yaklaşım benimsenerek, verilerin çözümlenmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. T mdengelimci analizde araştırma, bir kod listesi gibi önceden oluşturulmuş kavramsal bir çerçeveye göre yön bulmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2021). Bu araştırmada, "kavramsal çerçeve" de diyebileceğimiz "betimsel çerçeveyi" MEB öğretim programlarında (2018-2023) yer alan kök değerler ve UNESCO YDEP Değerler Listesi oluşturmuştur.

İnandırıcılık

Araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacıyla, iki farklı araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak *Pinokyo* romanını Kök Değerler ve UNESCO Yaşayan Değerler Programı çerçevesinde analiz etmiş ve elde edilen bulgular karşılaştırılmıştır. Bu süreçte, araştırmacılar önce metindeki değer unsurlarını belirlemiş, ardından kodlama ve tema oluşturma aşamalarını bağımsız olarak gerçekleştirmişlerdir. Daha sonra, iki araştırmacının bulguları karşılaştırılmış, ortak ve farklı noktalar tespit edilerek analizlerin tutarlılığı değerlendirilmiştir. Bulgular arasındaki uyumun yüksek olması, çalışmanın güvenilirliğini artırırken, farklılık gösteren noktalar üzerine yapılan tartışmalar ise veri analizinin derinleştirilmesine katkı sağlamıştır.

Nitel araştırmalarda bağımsız kodlayıcılar arasındaki uyum araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artıran önemli bir unsurdur (Miles & Huberman, 1994). Araştırmacılar arasında yüksek uyum, bulguların öznellikten uzak ve sistematik bir şekilde oluşturulduğunu göstermektedir (Creswell, 2013). Bu bağlamda, araştırmacıların bağımsız analizleri sonrasında yapılan karşılaştırmalar hem tümevarımsal hem de tümdengelimsel analiz süreçlerinin daha sağlam bir temele oturtulmasına olanak sağlamıştır.

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde elde edilen bulgular, araştırmanın amaçları göz önünde bulundurularak sırasıyla "Pinokyo Romanında Yer Alan Değerler", " Pinokyo Romanında Kök Değerler" ve " Pinokyo Romanında UNESCO Yaşayan Değerler" başlıkları altında sunulmuştur. Bu bölümde, ilgili değerleri destekleyen romandaki ifadelere tek tek yer verilmiş; ayrıca yakın anlam ilişkisi içinde olan değerler ile birden fazla değerler birlikte desteklendiği örnekler bir arada açıklanmıştır.

Pinokyo romanında yer alan değerler

Araştırmanın birinci alt problemini "Pinokyo romanında hangi değerler bulunmaktadır?" sorusu oluşturmaktadır. Pinokyo romanında yer alan değerler ve yer alma sıklıklarına (frekanslarına) ilişkin bulgular Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1*Pinokyo’da Yer Alan Değerler ve Sıklıkları*

Değerler	f
Merhamet	36
Sevgi	27
Özdenetim	25
Mutluluk	25
Çalışkanlık	21
Yardıms severlik	18
Dürüstlük	18
Özgürlük	16
Sabır	16
Cesaret	15
Saygı	14
Nezaket	13
Sorumluluk	13
Dostluk	13
Fedakârlık	11
Adalet	10
Alçakgönüllülük	7
Birlik	5
Hoşgörü	4
Sadelik	4
Aile Birliğine Önem Verme	4
Barış	2
Tasarruf	2
Estetik	2
Sağlıklı Olmaya Önem Verme	2
Cömertlik	1
Paylaşma	1
İş Birliği	1

Tablo 1’de görüldüğü gibi, “Pinokyo” romanındaki değerlere ilişkin elde edilen bulgularda yirmi sekiz farklı değere ulaşılmıştır. Bulgularda, “Pinokyo” romanında en çok yer verilen değerın 36 kez tekrar ettiği görülen “merhamet” olduğu görülmüştür. Romanda “Merhamet” değerine, ağırlıklı olarak Geppetto Usta ve Mavi Peri’nin Pinokyo’nun yaptığı çok sayıdaki hatalarına olan anlayışlı tavırları ve destekleyici rolleri üzerinden değinilmiştir. “Pinokyo” romanında “merhamet” değerinden sonra sırasıyla en çok “sevgi”, “özdenetim” ve “mutluluk” değerlerine rastlanmıştır. Romanda “sevgi” değerı aile ve arkadaşlık bağı, “özdenetim” değerı Pinokyo’nun davranışlarını kontrol etmeye çalışması, “mutluluk” değerı ise Pinokyo’nun affedilişleri sonrasında yaşadığı sevinç üzerinden verilmiştir. “Pinokyo” romanında tembellikler sonucunda yaşanan sıkıntıların okuyuculara gösterilerek “çalışkan olmanın” önemine dikkat çekildiği ve “çalışkanlık” değerinin de 21 kez tekrar ettiği görülmüştür.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre, “Pinokyo” romanında en az vurgulanan değerler; yalnızca birer yerde rastlanılan “cömertlik”, “paylaşma”, “iş birliği” ve “iyilik” değerleridir. Şekil 1’de, “sağlıklı olmaya önem verme”, “estetik”, “tasarruf” ve “barış” değerlerinin de “Pinokyo” romanında az sayıda rastlanan değerler olduğu görülmüştür.

Elde edilen bulgularda karşılaşılan değerlere ilişkin doğrudan alıntılar, bu değerlerin ortaya konma sıklıkları göz önünde bulundurularak sırasıyla aşağıda sunulmuştur. Pinokyo romanında yer alan değerlere ilişkin doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

Merhamet

Bu araştırmada, UNESCO YDEP ve MEB kök değer listesinde bulunmayan “merhamet” değerinin, romanda en çok desteklenen değer olduğu görülmüştür.

Romanda, “Pinokyo” karakterinin kendisine ve başkalarına gösterdiği merhamet kadar, Pinokyo’nun yaptığı hatalardan sonra başına gelen kötü olaylarda ona merhamet gösterildiği örnekler de yer almaktadır. Ayrıca romanda pek çok karakter için “zavallı” kelimesi ile nitelendirilme yapılarak merhamet duygusunun işlendiği görülmüştür.

“Ah, zavallı ben!” şeklinde başlayan Pinokyo’nun ifadeleri ile Mavi Saçlı Peri’den yardım isteyen Pinokyo’nun “Tanrı aşkına kapıyı aç! Katiller tarafından kovalanan şu çocuğa acı...” sözleri, romanda onun kendisine karşı merhametle yaklaştığını gösteren ifadelere örnek gösterilebilir. Ayrıca romanda, Pinokyo’nun yaptığı hatalardan dolayı zor duruma düşen Mavi Peri, Harlequin ve babası Geppetto’ya karşı Pinokyo’nun merhameti de yer almaktadır. Kitabın son bölümünde Mavi Peri’nin hasta olduğunu öğrenen Pinokyo’nun “Ah, ne kadar kötü! Zavallı Peri! Eğer bir milyon liram olsaydı hepsini ona verirdim, ama ancak iki liram var” sözlerinin yanında Tiyatro Müdürü’ne sarf ettiği “Sizden Harlequin için merhamet diliyorum!” sözleri, Pinokyo’nun başkalarına gösterdiği merhamet duygusuna örnek gösterilebilir.

Romanda çoğu karakterin Pinokyo’ya gösterdiği merhamet duygusunun da ele alındığı görülmektedir. Bu duruma, Pinokyo’nun ayaklarının yanması karşısında “Geppetto, ciddi ve asık suratlı görünmeye çalışıyordu, ama gözleri yaşlarla dolmuştu. Pinokyo’yu bu durumda görmek, yüreğini sızlatmıştı” ifadeleri örnek gösterilebilir. Pinokyo’nun babasının yanında Tiyatro Müdürü’nün, Ateş Böceği’nin ve Mavi Peri’nin de Pinokyo’ya karşı merhamet gösterdiği durumların romanda sıkça yer aldığı görülmüştür.

Romanda merhamet değerinin sıkça yer aldığını gösteren ifadelerden biri de romanda karakter isimlerinin sıkça “zavallı” kelimesi ile nitelendirilmesidir. Bu duruma “Zavallı Geppetto/Mavi Peri/ Konuşan Çekirge, Kuklalar/ Kandil Fitili/ Karatavuk” örnek gösterilebilir. Bu durumun, okuyucuda merhamet duygusunu desteklediği düşünülmektedir. Ancak kitabın otuz dördüncü bölümünde yer alan “zavallı” ifadesinin, romanda yanlış bir karakter için kullanılarak merhamet duygusuna olumsuz örnek oluşturduğu düşünülmektedir. Nitekim Oyun Diyarı’nda eşeğe dönüşen Pinokyo’yu pazarda satın alarak onun derisinden köy bandosu yapmak için boynuna taş, ayağına da uzun bir ip bağlayıp denize atan adam için romanda; “zavallı adam/iyi kalpli adam” gibi ifadelerin yer alması, merhamet duygusunun doğru bir karaktere yönlendirilmediğini düşündürmektedir. Bu bölümde Pinokyo’nun “Beni satın aldıktan sonra buraya öldürmek için getirdin ve acıdığın için boynuma bir taş bağlayarak denize atmayı tercih ettin. Bu insanca davranışın için sana sonsuza kadar müteşekkir kalacağım sevgili sahibim.” demesi, merhamet duygusunun doğru bir yerde işlenmediğini düşündürdüren tek örnek olarak gösterilebilir.

Sevgi

Romanda “sevgi” değerinin, UNESCO YDEP ve MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değerler açısından sık rastlanan bir değer olduğu (f=27) görülmüştür. Özellikle Pinokyo’nun babası Geppetto ve Peri ile olan karşılıklı sevgi sözleri, bunun yanında Ateş Yutan, Ton Balığı, Kandil Fitili gibi karakterler ile Pinokyo arasında geçen sevgi ifadeleri eserde bulunmaktadır. Bu duruma; Ateş Yutan’ın Pinokyo’ya “gel buraya ve bana bir öpücük ver!” demesi ya da Pinokyo’nun Ton Balığı’na sevgi dolu bir öpücük kondurması gösterilebilir. Yine romanda Pinokyo’nun babası Geppetto’ya karşı sevgi ifadelerinin yanında, Peri’ye karşı olan sevgisinin anne rolü üzerinden verilmeye çalışıldığı da görülmüştür. Pinokyo’nun, Peri için; “O benim annem ve her anne gibi o da çocuğunu çok sever, onu kollar ve hep yardımcı olur. Hatta çocuğumun yaramazlığı ve aptallığı yüzünden yardımı hak etmediği zamanlarda bile” sözleri, annelik duygusunun koşulsuz sevgiye dayandığına işaret gösterilebilir. Bu bağlamda sevgi değerinin; arkadaşlık ve aile bağları üzerinden desteklendiği söylenebilir.

Özdenetim

Romanda “özdenetim” değeri, en sık rastlanan üçüncü, MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değerler açısından ikinci sırada yer almaktadır. Özdenetim, UNESCO YDEP değerler listesinde yer almayan bir değerdir. “Otokontrol” (TDK, 2025) olarak tanımlayabileceğimiz “özdenetim”, aslında eserin başından beri Pinokyo’dan beklenen, sonunda ise o değere sahip olarak gerçek bir çocuğa dönüşmesini sağlayan bir değerdir. Bu bağlamda “Pinokyo” eserinde “özdenetim” değerinin sıklıkla yer aldığı söylenebilir.

Özdenetim değerinin desteklendiğinin düşünüldüğü durumlara; kitabın yirminci bölümünde Pinokyo’nun, “Başıma ne çok kötü şey geldi. Ama ben bunları hak ettim çünkü bir katır kadar inatçıyım...” demesi gösterilebilir. Burada Pinokyo, kendi hatalarını fark etmiş, bu hataların sonuçlarını kabul etmiş ve özdenetim sürecinin ilk adımı olan farkındalık aşamasını göstermiştir. Kendi davranışlarını eleştirip nedenlerini irdeleyerek, “Benden daha akıllı ve beni seven insanları asla dinlemedim...” ifadesiyle de geçmişteki hatalarını açıkça itiraf etmektedir. “Şu andan itibaren bambaşka bir hayata yöneleceğim ve söz

dinleyen bir çocuk olacağım" sözü, bireyin kendi davranışlarını değiştirme kararlılığını ve bu doğrultuda özdenetim geliştirme niyetini ortaya koymaktadır. Bu durum, özdenetimin yalnızca bir davranışı kontrol etmek değil, aynı zamanda gelecekteki davranışlar için bilinçli bir yön belirlemek olduğunu da göstermektedir. Nitekim kitabın son bölümünde Pinokyo'nun iki lirasıyla yeni bir elbise almaktan vazgeçip, elindeki parayı hastanede yattığını düşündüğü Peri'ye göndermesi, bir arzusuna karşı direndiğini ve özdenetimini sağladığını göstermektedir.

Mutluluk

MEB öğretim programları (2018-2023) kök değer listesinde yer almayan "mutluluk" değerine romanda yirmi beş kez rastlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmada "mutluluk" değerı, UNESCO YDEP listesindeki değerler arasında ikinci sırada desteklenen değer görülmektedir. Romanda mutluluk değerine yer verilen olaylara sırasıyla; marangoz Bay Kiraz'ın aradığı küçük sehпасına yeni bir ayak yapmak için ellerini neşeyle ovuşturması, Pinokyo ve Harlequin'nin Tiyatro Müdürü'nün ellerinden kurtulmasına kuklaların sevinmeleri, Pinokyo'nun köpekbalığının içinde babasıyla karşılaşması ve eserin sonunda gerçek bir çocuğa dönüşmesi örnek gösterilebilir. Yine mutluluk değerine Pinokyo'nun Geppetto'yu yeniden görebileceğini Mavi Peri'den öğrenmesi de örnek gösterilebilir. Romanda Pinokyo, Peri ile konuşmasında şu sözleri dile getirmektedir: *"Evet, veririm, küçük iyi bir çocuk olacağım ve babamı teselli edeceğim. Zavallı babacığım, acaba nerededir?" "Bilmiyorum." "Onu tekrar görecek kadar şanslı olabilir miyim acaba?" "Öyle umarım. Evet, hatta bundan eminim." Bunu duyunca Pinokyo çok mutlu oldu ve Peri'nin ellerini deli gibi öpmeye başladı."* Bu diyalogda Mavi Peri'nin Pinokyo'ya verdiği umut dolu cevap, Pinokyo' da derin bir mutluluk duygusunun uyanmasına neden olduğunu göstermektedir.

Çalışkanlık

Bu araştırmada, UNESCO YDEP ve MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değer listesinde bulunmayan "çalışkanlık" değerı, beşinci sırada (f=25) yer almaktadır.

İnsanların çalışkanlığının ön plana çıkarıldığı *"Caddelerdeki insanlar bir aşığı, bir yukarı işlerine koşturuyorlardı. Herkesin yaptığı bir şey vardı, herkes çalışıyordu, mumla arasanız bir serseri ya da bir aylak bulamazdınız. Çalışmak herkesin göreviydi. Hem aç olup hem de çalışmayı reddetmek ise hepsinden daha kötüydü"* ifadeleri, insanların çalışkanlığının ön plana çıkarıldığı duruma örnek gösterilebilir.

Romanda, dilencilik yapmaya başlayan Pinokyo'ya insanların, *"'Utanmıyor musun? Dileneceğine git çalış, hayatını kazan!"* demelerinin, çalışkanlığın öneminin Pinokyo'ya öğretilmeye çalışıldığı bir ifade olduğu söylenebilir. Kitabın son bölümünde Pinokyo'nun; babasına bir bardak süt alabilmek için beş ay boyunca erkenden kalkıp rüzgar pompasını çalıştırması, her akşam dersini düzenli çalışması, Peri'nin hiç parası olmadığını duyunca sekiz yerine on sepet örüp çalışma saatini gece yarısına kadar uzatması, Pinokyo'nun çalışkanlık değerini sergilediği durumlara örnek verilebilir. Bu doğrultuda, kitabın başlangıç bölümlerinde çalışkanlığın öneminin Pinokyo'ya çevresi tarafından ona öğretilmeye ve örnek olmaya çalıştıkları, kitabın son bölümlerinde ise Pinokyo'nun bu değerı kazanarak istikrarlı bir şekilde çalışkanlık değerini göstermeye başladığı söylenebilir.

Yardıms severlik

Araştırmada, MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değerlerden biri olan; ancak UNESCO YDEP değerler listesinde yer almayan "yardıms severlik" değerinin on sekiz kez desteklendiği görülmüştür. Romanda, başta Mavi Peri olmak üzere babası Geppetto ve Pinokyo'nun arkadaşlarının ona yardımlarına romanda sıkça rastlanmaktadır. Geppetto'nun açlıktan öldüğünü gördüğü Pinokyo'ya üç armudunu elleriyle soyarak vermesi, iri bir Güvercin'in babasına kavuşmak isteyen Pinokyo'yu altı yüz kilometre uzaklıktaki sahil kıyısına götürmek için sırtında taşıması, iyi kalpli Peri'nin meşe ağacında asılı kalan Pinokyo'ya yardım etmesi, köpek Aldiro'nun Pinokyo'yu balıkçının elinden kurtarması, bunlara örnek olarak gösterilebilir. Çevresinden çeşitli yardımlar gören Pinokyo'nun, kitabın son bölümlerinde kendisinin de çevresine yardımda bulunmaya başladığı romanda görülmektedir. Bu duruma, romanda Pinokyo'nun yürüyemeyecek kadar bitkin olan Geppetto'nun koluna girerek "bana dayan sevgili babacığım" demesi ve onun yürümesine yardımcı olması örnek verilebilir.

Dürüstlük

UNESCO YDEP ve MEB kök değer listesinde ortak yer alan “dürüstlük” değerinin, romanda on sekiz defa desteklendiği görülmüştür.

Aç kalan Pinokyo’ya Ateş Böceği’nin, *"Aç olman, sana ait olmayan şeyleri alman için iyi bir neden olamaz."* sözleri, dürüstlük değerinin koşullar ne olursa olsun korunması gerektiğini vurgulamaktadır. Burada, zorlayıcı bir durumda olursa bile bireyin dürüst davranması gerektiği vurgulanmaktadır.

Romanda, Pinokyo’nun yaptığı hatalardan sonra “Konuşan Çekirge çok haklıydı! Evden kaçıp babama karşı gelmekle hata ettim” ve “Çok kötü bir çocuk olduğumu biliyorum ve Konuşan Çekirge, ‘söz dinlemeyen çocuklar, bu dünyada iyi hiçbir şey yapmazlar’ derken çok haklıydı.” sözleri, kendisine karşı dürüst olduğu duruma örnek gösterilebilir.

Romanda, Pinokyo’nun çevresine karşı dürüst davranış sergilediği bir bölüme aşağıda şöyle örnek verilmiştir:

*-"Haydutlar geldiğinde uyuyor muydun?" diye sordu Çiftçi.
-"Evet," diye cevapladı Pinokyo. "Ama gürültülü konuşmalarıyla beni uyandırdılar. Hatta bir tanesi kulübeme gelip 'Havlayıp Çiftçi'yi uyandırmazsan sana temizlenmiş, nefis bir tavuk vereceğiz,' dedi. Ne kadar küstahça bir teklif! Belki hataları olan bir kukla olabilirim ama ne hırsızlarla iş birliği yaparım ne de onlarla çalınmış şeyleri paylaşıyorum."*

Bu bağlamda, romanda dürüstlüğün öneminin çoğu kez çevresi tarafından Pinokyo’ya hatırlatıldığı, zaman ilerledikçe Pinokyo’nun da kendine ve çevresine karşı dürüst davranışlar sergilemeye başladığı söylenebilir.

Özgürlük

Araştırmada, UNESCO YDEP’teki değerlerden biri olan; ancak MEB öğretim programı (2018-2023) kök değerlerinde yer almayan “özgürlük” değerinin on altı kez desteklendiği görülmüştür. Romanda, Pinokyo’nun yaptığı yaramazlıklar karşısında sıkıntıya düştüğü, çoğu kez tutsak edildiği ve sonunda bir şekilde bu tutsaklıktan kurtulduğu bölümlere sıkça rastlanmaktadır. Pinokyo’nun Ateş Yutan’ın ellerinden kurularak kendini sokağa atması, thapse düşen Pinokyo’nun tüm mahkumlarla birlikte dört ay sonra özgürlüğüne kavuşması, “bekçi köpeği” olarak tutsak tutulan Pinokyo’ya çiftçi tarafından özgürlüğünün geri verilmesi bu durumlara örnek gösterilebilir. Yeşil Balıkçı tarafından Pinokyo’nun kızartılması ya da domates sosunda pişirilmesi tercihlerinden hangisini seçeceği ona sorulduğunda, Pinokyo’nun “tercih yapmam gerekiyorsa, özgürlüğüme kavuşmak ve eve dönmek istiyorum.” sözleri ile köpekbalığı tarafından yutulan Pinokyo’nun “Ne şekilde olursa olsun ben buradan kurulmak istiyorum. Kaçmak istiyorum” sözlerinin, Pinokyo’nun özgürlüğüne düşkün olduğunu, esir bir şekilde yaşamayı kabul etmediğini göstermektedir. Bu bağlamda, yaptığı hatalar sonunda pek çok kez tutsak edilerek zorluklar çekse de Pinokyo’nun özgürlüğü için mücadele ettiği söylenebilir.

Sabır

Araştırmada, MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değerlerden biri olan; ancak UNESCO YDEP değerler listesinde yer almayan “sabır” değerinin on altı kez desteklendiği görülmüştür. Romanda Pinokyo’nun sabrından çok, çevresinin Pinokyo’ya karşı gösterdiği sabrın işlendiği söylenebilir. Geppetto’nun, Pinokyo’yu yapım sürecinden başlayarak yaşamı boyunca ona gösterdiği sabırlı tutumu ve yaptığı tüm hatalar karşısında Peri’nin Pinokyo’ya sabır ve şefkatli davranışları bu duruma örnek gösterilebilir. Romanda, iyileşmesi için şurup içmesi gereken; ancak bu duruma sürekli direnen Pinokyo’nun Peri ile diyaloglarından bir bölüm aşağıda yer almaktadır:

-Çok acı! Bu çok acı! İçmeyeceğim!

-Tadına bile bakmadan nasıl bilebilirsin?

-Of, biliyorum. Kokusundan biliyorum. Bana bir parça şeker daha ver sonra içeyim.

Yukarıdaki diyalogun ardından romanda “Böylece Peri, iyi bir annenin tüm sabrıyla, Pinokyo’nun ağzına bir parça şeker daha koydu ve bardağı tekrar uzattı” ifadeleri yer almaktadır. Bu bağlamda “sevgi” değeri gibi, “sabr” değerinin de anne ve baba rolleri üzerinden desteklendiğı söylenebilir.

Cesaret

Bu araştırmada, UNESCO YDEP ve MEB kök değer listesinde bulunmayan “cesaret” değerinin on beş kez desteklendiğı görülmüştür.

Romanda çoğunlukla Pinokyo olmak üzere, avcı köpeğı Alidoro ve polisin cesaretli davranışlarına rastlanmıştır. Harlequin’i ateşe atmak isteyen Tiyatro Müdürü’ne, Pinokyo’nun; “Beni bağlayın ve ateşe atın!” diyerek seslenmesi ve yüzerken sırtında taşıdığı babasına “Cesaret babacığım! Biraz sonra karaya ulaşacağız ve emniyette olacağız!” demesi, Pinokyo’nun cesaretine örnek gösterilebilir. Bunun yanında romanda, avcı köpeğı Alidoro’nun Pinokyo’yu kurtarması ve polisin “Pinokyo’yu durdurmak için bacaklarını iki yana açarak sokağın ortasında cesaretle dikilmesi”, romandaki diğer karakterlerin de cesaretli davranışlar sergilediğine birer örnektir.

Saygı ve Nezaket

UNESCO YDEP ve MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değer listesinde ortak yer alan “saygı” değerinin, romanda on dört defa desteklendiğı görülmüştür. UNESCO YDEP ve MEB kök değer listesinde bulunmayan “nezaket” değerinin ise romanda on üç defa desteklendiğı görülmüştür.

Saygı ve nezaket değerinin ortak bir şekilde görgü kurallarını içerdiği; ancak aralarında temel farklar olduğu söylenebilir. Saygı, “Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı, kutsallığı dolayısıyla bir kimseye, bir şeye karşı dikkatli, özenli, ölçülü davranmaya sebep olan sevgi duygusu; hürmet (TDK, 2025)”; nezaket ise “Başkalarına karşı saygılı ve kibar davranma (TDK, 2025)” olarak tanımlanmaktadır. Bu durum, birine nezaket göstermek için “sevgi” değerinin hissedilmesine gerek olmadığı; ancak saygının temelinde bir değer, üstünlük ya da sevgi olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu araştırmada saygı ve nezaket değerleri, aralarındaki temel farklar göz önünde bulundurularak ele alınmıştır. Bu doğrultuda, romanda saygı ve nezaket değerlerinin ayrı değerlendirildiğı; ancak ortak görüldüğü bölümler olduğundan aynı başlık altında toplandığı söylenebilir.

Romanda “Bay Antonio/Bay Geppetto/Nazik Geppetto/Bay Kiraz/Bay Balık” şeklinde örneklendirilebilecek kibar seslenme ifadeleri, nezaket değerine örnek gösterilebilir. Ayrıca babasını kurtarmak için bütün gece yüzen Pinokyo’nun, Yunus Balığı ile arasında geçen diyalog da romanda nezaket değerine bir örnektir:

-*Merhaba Bay Balık. Sizinle biraz konuşabilir miyim acaba?*

-*Elbette konuşabilirsin, diye kibarca cevapladı Yunus Balığı. Tüm denizlerde böylesine nazik sadece birkaç balık türü daha vardır.*

MEB kök değerleri ve UNESCO YDEP listesinde yer alan “saygı” değerine, Ton Balığı’nın; “Balık politikacıların dediğı gibi, fikirlere saygı gösterilmelidir” sözleri ile okula giden Pinokyo’nun haylaz çocuklara “Herkeseye saygı gösteriyorum ve sizden de saygı görmek istiyorum” şeklindeki ifadeleri örnek gösterilebilir.

Romanda nezaket ve saygı değerinin bir arada görüldüğü ifadelere de rastlanmıştır. Aşağıdaki diyalog, bunlardan birine örnek gösterilebilir:

-*Hoşçakal Alidoro! Ailene sevgilerimi ilet ve sana da iyi yolculuklar diliyorum.*

-*Hoşçakal Pinokyo! Hayatımı kurtardığın için binlerce kere teşekkür ederim.*

Sorumluluk

MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değerler ve UNESCO YDEP değer listesinde ortak olan “sorumluluk” değerinin romanda on üç defa desteklendiğı görülmüştür.

Romanda, Bay Kiraz’ın ses çıkaran odun parçası karşısında “Bu cılız sesi hayal etmiş olmalıyım tekrar işe dönsen iyi olacak” diyerek işine devam etmesi ve Geppetto’nun eve gelir gelmez aletlerini alarak kukla yapımına başlaması, onların mesleklerine duydukları sorumluluk değerini yansıtmaktadır. Kitabın ilerleyen

bölümlerinde Pinokyo'nun sorumluluk alacağına söz verdiğini belirttiği ve böylece istikrarlı olmasa da bir süre bu sorumlu davranışları sergilemeye başladığı görülmektedir. Pinokyo'nun Geppetto'ya "Sana söz veriyorum babacığım, bir iş öğreneceğim ve yaşlandığımda en iyi yardımcın ve dayanağın olacağım" sözleri bu duruma örnek gösterilebilir.

Gerçek bir çocuk olmak isteyen Pinokyo, yirmi dokuzuncu bölümde birtakım değerlere sahip olur ve bu doğrultuda olumlu davranışlar sergilemeye başlar. Eserde "Pinokyo yemin etti, ders çalışacağına ve hep iyi bir çocuk olacağına dair söz verdi ve sözünü yılın geri kalan kısmında tuttu. Sınavlarını birincilikle verdi ve okulun en iyi öğrencisi oldu." ifadelerinde Pinokyo'nun yemin ederek kendisine bir amaç koyması ve yıl boyunca bu amaç doğrultusunda çaba göstermesi, onun karakter gelişiminin önemli bir göstergelerinden biri olmuştur. Kitabın son bölümünde ise Pinokyo artık sorumluluk duygusunu hiç bırakmaz, kimsenin sözlerine kanmadan işine devam eder ve Mavi Peri tarafından gerçek bir çocuğa dönüştürülerek ödüllendirilir. Bireyin kendi yaşamını daha iyi bir hale getirmek için alacağı sorumlulukların önemine ve bu sorumlulukların yerine getirilmesiyle bireysel başarıya nasıl katkı sağladığına dair romanda okuyucuya mesaj verildiği görülmektedir. Bu doğrultuda "sorumluluk" değeri açısından kitabın; Bay Kiraz ve Geppetto'nun mesleklerine (marangozluğa) olan bağlılıklarıyla başlayıp, Pinokyo'nun istikrarlı olmasa da çeşitli sorumluluklar gösterdiği davranışlarıyla ilerlediği, son bölümlerinde sorumluluk değerini edinmiş Pinokyo olarak gerçek çocuğa dönüşme macerası etrafında şekillendiği söylenebilir.

Dostluk

Araştırmada, MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değerlerden biri olan; ancak UNESCO YDEP listesinde yer almayan "dostluk" değerinin on üç kez desteklendiği görülmüştür. Romanda Pinokyo'nun bazı arkadaşlarıyla kurduğu dostluk bağıyla, "dostluk" değerinin desteklendiği görülmüştür. Bu duruma, Pinokyo'yu balıkçının elinden kurtaran köpek Alidoro arasındaki ilişki örnek gösterilebilir. Romanda Pinokyo ve Alidoro'nun vedalaşma sahnesi şu biçimde anlatılmaktadır: *Alidoro gülümsedi, sağ pençesini kuklaya uzattı, bir dostluk belirtisi olarak içtenlikle sıkı ve birbirlerinden ayrıldılar.*" Bu bölüm, dostluk değerine bir örnektir.

Fedakârlık

Romanda, UNESCO YDEP ve MEB kök değer listesinde yer almayan "fedakârlık" değerinin on üç kere desteklendiği görülmüştür.

Fedakârlık değerinin desteklendiği durumlara; Pinokyo'nun babasını kurtarabilmek için bütün gece yüzmesi, babasını kıyıya ulaştırmak için onu sırtında taşınması, Mavi Peri'nin parasız ve hasta olduğunu duyduğu için elindeki son parasını vermesi, hatta onun için çalışma süresini uzatması örnek gösterilebilir. Pinokyo'nun fedakarlıkların, romanda Geppetto tarafından gösterildiği de görülmektedir. Geppetto'nun Pinokyo okula gidebilsin diye ceketini satarak ona alfabe alması ve kış günü üşümek durumunda kalması, fedakârlık değerine verilecek bir örnektir: Bu bölüm, romanda şu şekilde yer almaktadır: "Zavallılık, bu soğuk havada bana kitap alabilmek için ceketini sattı. Böyle bir fedakarlığı ancak babalar yapar." Romandaki bu ifade, fedakârlıkla baba rolünün ilişkilendirildiği söylenebilir.

Adalet

Araştırmada, MEB öğretim programlarında (2018-2023) yer alıp, UNESCO YDEP değerler listesinde olmayan "adalet" değerinin on kez desteklendiği görülmüştür.

Pinokyo'nun altınlarını çalan Tilki ve Kedi'yi mahkemeye şikâyet etmesi ve adalet istemesi romanda şu sözlerle anlatılmaktadır: "Hakimin huzurunda Pinokyo, kurbanı olduğu utanç verici dolandırıcılığı tüm ayrıntılarıyla anlattı. Serserilerin adlarını soyadlarını, diğer detayları verdi ve konuşmasını adalet isteyerek bitirdi". Bu ifade, adalet değerinin "haksızlığa karşı çıkma" yönünün desteklendiği görülmektedir. Kitabın son bölümünde, Pinokyo'yu birçok kez kandırarak onun zor durumlara düşmesine sebep olan Tilki ve Kedi'nin hak ettikleri cezayı sonunda bulmaktadırlar. Kuyruğunu kaybeden Tilki ile bu sefer gerçekten kör olan Kedi'nin, fakir ve acınacak duruma gelmesi, romanda "sosyal adalet" yönünün desteklendiğini göstermektedir. Bu durum karşısında Pinokyo'nun "Atasözünü hatırlayın; komşusunun paltosunu çalan gömleksiz kalır"

demesi de sosyal adalet boyutunun desteklendiğini gösteren diğer bir ifadededir. Bu bağlamda, romanda adalet değerine yönelik “haksızlığa karşı çıkma” ve “haksızlığa karşı çıkma” boyutunun desteklendiği söylenebilir.

Alçakgönüllülük-Sadelik- Tasarruf- Estetik

Romanda, “alçakgönüllülük-sadelik-tasarruf ve estetik” değerlerine rastlanmış olup; bunlardan yalnızca “alçakgönüllülük ve sadelik” değerleri UNESCO YDEP değer listesinde yer almaktadır. Araştırmada desteklendiği görülen bu dört değer, MEB öğretim programı (2018-2023) kök değer listesinde bulunmamaktadır. Romandaki bazı bölümlerde pek çok değer birlikte desteklendiği görüldüğünden, bu dört değere ait bulgular birbiriyle ilişkilendirilerek aşağıda açıklanmıştır:

- Romanda, çok fakir olan Geppetto’nun Pinokyo’ya “...çiçekli paket kağıdından bir elbise, ağaç kabuğundan bir çift ayakkabı ve ekmek kabuğundan da bir şapka” yapması, “sadelik ve tasarruf” değerine örnek gösterilebilir.
- Romanda Pinokyo’nun tasarruf ederek sade bir yaşam sürdürdüğünü gösteren “*Şehirden birkaç kuruşa kapak sayfası kopmuş koca bir kitap aldı ve çok işine yaradı. Bir dal parçasından kalem yaptı, mürekkebi olmadığından vişne ve ahududu suyu kullandı*” ifadeleri, “sadelik ve tasarruf” değerine yansıtan bir başka örnektir.
- Geppetto’nun, yeni kıyafetleriyle gerçek bir beyefendi olarak görüldüğünü söyleyen Pinokyo’ya “*Unutma, iyi kıyafetler değil, iyi davranışlar insanı beyefendi yapar*” sözleri, “sadelik ve alçakgönüllülük” değerini yansıtmaktadır.
- Pinokyo’nun gerçek bir çocuk olduktan sonra evinin de sade ve güzel bir şekilde değişmesi, romanda “*Etrafına bakındı, kulübenin saman duvarları yerine, sade fakat çok güzel döşenmiş bir oda ve duvar kağıtları gördü.*” şeklinde açıklanmaktadır. Bu bölümde “sadelik ve estetik” değerlerinin desteklendiği görülmektedir.
- Romanda, Pinokyo’nun Güvercin ile yaptığı yolculuktan sonra hayatında ilk kez taze tohum yemesi “alçakgönüllülük -sadelik ve tasarruf” değerlerine örnek gösterilebilir. Romandaki bu bölüm; “*Kukla, hayatı boyunca hiç taze tohum yememişti, midesini bulandırdığını söyledi. Fakat o akşam yeterince tohum yiyemeyip sepet de boşalınca Güvercin’e, 'Taze tohum tadının böylesine lezzetli olabileceğine asla inanmazdım,' dedi. 'Öğreneceksin çocuğum,' diye cevapladı Güvercin. 'Yiyecek hiçbir şey olmayıp gerçekten acıktığında, yeşil tohumlar bile çok lezzetli gelebilir. Açlık, en iyi aşçıdır.'*” şeklinde ifade edilmektedir. Pinokyo’nun başlangıçta taze tohumları küçümsemesi, ihtiyaçlarını karşılamada lüks ve seçiciliğin etkisinde olduğunu; ancak açlığın ona hayatta “alçakgönüllülük, sadelik ve tasarruf” değerlerini öğrettiğini göstermektedir.

Birlik- Aile birliğine önem verme

UNESCO YDEP ve MEB öğretim programları (2018-2023) kök değer listesinde “Aile birliğine önem verme” değeri bulunmamaktadır; ancak romanda dört kez bu değer desteklendiği görülmüştür. UNESCO YDEP değer listesindeki “birlik” değerine ise romanda beş kez rastlanmıştır.

Bu araştırmada birlik değeri için, “insanların bir amaç için bir arada olma durumu” göz önünde bulundurulurken, aile birliğine önem vermede “ailenin bir arada olma durumu” gözetilmiştir. Bu doğrultuda araştırmada “aile birliğine önem verme” değerine dört kez rastlanmıştır.

Birlik değerine romanda örnek olarak şu ifadeler verilebilir: “*Kuklalar oyuna devam edecekleri yerde, seslerini daha da yükselttiler ve Pinokyo’yu omuzlarına alarak zaferle taşımaya başladılar.*” Bu ifadede kuklaların bir araya gelerek Pinokyo’yu omuzlarında taşımaları, birlik görüntüsü sergilemekte ve bu değeri desteklemektedir. Birlik değerine bir diğer örnek, Pinokyo’nun gerçek bir çocuk olacağını duyan sınıf arkadaşlarının toplandığı bir davettir. Bu durum, romanda şu sözlerle ifade edilmektedir: “*Ertesi gün, tüm sınıf arkadaşları bu önemli olayı kutlamak için büyük bir kahvaltıya Peri’nin evine davet edildiler. Peri, iki yüz tane kremalı kahve, dört yüz tane iki tarafı yağlanmış yuvarlak ekmek hazırladı. Her şey, Pinokyo’nun en mutlu günü içindi.*” Burada Peri’nin, Pinokyo’nun mutluluğunu tüm arkadaşlarıyla birlikte paylaşması için sağladığı söylenebilir.

Pinokyo'nun, onu yine zor bir durumdan kurtaran Peri'ye sevgisini söylemesinin ardından Peri'nin aynı karşılıkla; *"Ben de seni çok seviyorum. Benimle kalmak istersen, benim küçük kardeşim olursun, ben de senin sevgili ablan."* demesi, "aile birliğine önem verme" değerini yansıtmaktadır. Peri'nin Pinokyo'ya kardeşlik teklifinde bulunması, biyolojik bağlardan bağımsız olarak, sevgi ve bağlılıkla kurulan bir aile anlayışını temsil etmektedir. Romanda Peri'nin sevgisini açıkça ifade etmesinin, aile birliğinin duygusal bir temele dayandığını ve bireyler arasında güçlü bağlar oluşturduğunu ortaya koyduğu söylenebilir.

Barış

Araştırmada, UNESCO YDEP değerler listesinde bulunup MEB öğretim programları (2018-2023) kök değerlerinde yer almayan "barış" değerinin iki bölümde desteklendiği görülmüştür. Bu bölümlerden ikisi de Geppetto ve Bay Kiraz (Antonio) arasında geçen anlaşmazlıklarda bulunmaktadır.

Romanda, çıkan kavga sırasında birbirlerinin peruklarını yakalayan arkadaşlardan biri olan Bay Kiraz'ın peruğunu geri istemesi, bunun karşılığında Geppetto'nun "Sen de benimkini ver, barışalım" demesi, barış değerinin desteklendiğini gösteren bir ifadedir. Tekrar kavga eden bu iki arkadaş için romanda; *"Her şey bittiğinde, Antonio'nun burnunda iki çizik oldu, Geppetto'nun ise ceketinde iki düğme eksikti. Berabere kaldıklarında tekrar el sıkıştılar ve sonsuza dek dost kalmaya yemin ettiler."* şeklinde geçen ifadeler de çatışmaların nasıl çözüme kavuşturulabileceğini vurgulayarak "barış" değerini yansıtmaktadır.

Sağlıklı Olmaya Önem Verme

Araştırmada, UNESCO YDEP ve MEB öğretim programları (2018-2023) kök değerlerinde yer almayan "sağlıklı olmaya önem verme" değerinin iki kez desteklendiği görülmüştür. Romanda, Tilki ve Kedi'nin saldırısından sonra güçten düşen Pinokyo'ya: *"İç bunu, birkaç gün sonra daha iyi olacaksın" sözleri, Pinokyo'yu sağlığına kavuşturma çabasını göstermektedir. Ayrıca yine bu bölümde Peri'nin Pinokyo'yu iyileştirirken onun ilacı içmesi için ikna etme çabası da görülmektedir. sağlıklı olmaya önem verme değerini öne çıkarır. Romanda Peri'nin "Ne kadar kötü! Çocukların bilmesi gereken; zamanında alınan ilacın, onları ciddi hastalıklardan, hatta ölümden bile koruduğudur" sözleri, sağlık konusunda duyarlılık göstermenin ve hızlı bir şekilde çözüm üretmenin önemini vurgulamaktadır.*

Cömertlik

UNESCO YDEP ve MEB öğretim programları (2018-2023) kök değerlerinde yer almayan "cömertlik" değerinin romanda bir kez desteklendiği görülmüştür.

Romanda Peri'yi kurtarmak için Salyangoz'a iki gümüş lira vererek ulaştırması isteyen Pinokyo'ya, Peri'nin cömertlikle karşılık vermesi şu ifadelerde yer almaktadır: *"Pinokyo cüzdanı açtı fakat içinde iki gümüş lira yerine, yirmi altın parça vardı."* Bu bölümde, Pinokyo'nun sevdiği için yaptığı fedakârlık karşısında Peri'nin Pinokyo'ya aynı cömertlikte karşılık vermesi işlenmektedir.

Paylaşma

Araştırmada, UNESCO YDEP ve MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değer listesinde yer almayan "paylaşma" değerinin, romanda bir bölümde geçtiği görülmektedir. Romanda Pinokyo'nun *"Bu altınları topladığım zaman, iki bin tanesini kendim için ayırıp diğer beş yüzünü ikinize hediye edeceğim."* diyerek, sahip olacağı altınları Tilki ve Kedi ile paylaşmayı düşünmesi "paylaşma değerine örnek oluşturmaktadır.

Pinokyo romanında kök değerler

Araştırmanın ikinci alt problemini "Pinokyo çocuk romanında yer alan değerler MEB öğretim programlarında (2018-2023) yer alan kök değerlerle örtüşmekte midir?" sorusu oluşturmaktadır. Pinokyo çocuk romanında yer alan kök değerler ve yer alma sıklıkları Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2*Pinokyo’da Yer Alan Kök Değerler*

Değerler	f
Sevgi	27
�zdenetim	25
Yardıms severlik	18
Dürüstlük	18
Sabır	16
Saygı	14
Sorumluluk	13
Dostluk	13
Adalet	10
Vatanseverlik	0

Tablo 2’de g r ld ği gibi “Pinokyo” romanında dokuz kök değer bulunmaktadır. Bu bağlamda, “Pinokyo” çocuk romanının MEB  retim programlarında (2018) yer alan on kök değerden dokuzunu desteklediği söylenebilir. “Pinokyo” romanında en sık sevgi (f=27), özdenetim (f=25), yardıms severlik (f=18), ve dürüstlük (f=18) kök değerlerine rastlanmıştır. Romanda sıklıkla tekrar ettiği görülen değerlerden biri olan “yardıms severlik” kök değerinin, çoğunlukla romanın kahramanı olan Pinokyo’ya yapılan yardımlarda desteklendiği anlaşılmıştır. “Yardıms severlik” değeri ile aynı sıklıkta tekrar ettiği görülen “dürüstlük” değerinin ise, Mavi Peri ve Gepetto’nun Pinokyo’ya doğru yolu göstermeye çalıştığı ve ona rehberlik ettiği yerlerde çoğunlukla verildiği görülmüştür. Pinokyo’nun yalan söylediğinde burnunun uzamasının, dürüstlüğün öneminin okuyucuya romanda somut bir şekilde yansıtıldığı da söylenebilir.

Araştırma bulgularından biri de “sabır” (f=16), “saygı” (f=14) ve “sorumluluk” (f=13) kök değerlerinin “Pinokyo” romanında yer alması olmuştur. “Pinokyo” romanında bu   değerin çoğunlukla bireyin toplum içindeki temel davranışlarına çeşitli vurgular yapılarak desteklendiği görülmüştür. Romanda “dostluk” (f=13) ve “adalet” (f=10) değerlerinin daha az sayıda yer alsa da kök değerlerimizle  rt şt ği görülmüştür. Vatanseverlik (0) kök değerinin ise romanda desteklenmeyen bir değer olduğu anlaşılmıştır. şekil 2’de de g r ld ği gibi; sevgi, özdenetim, yardıms severlik ve dürüstlük gibi değerlerin romanın ana temasını oluşturduğu ve ahlâki mesajların bu değerler etrafında şekillendiği söylenebilir.

Pinokyo romanında UNESCO YDEP değerleri

Araştırmanın  c nc  alt problemini “Pinokyo çocuk romanında yer alan değerler UNESCO YDEP’de yer alan değerlerle örtüşmekte midir?” sorusu oluşturmaktadır. Pinokyo’da yer alan UNESCO YDEP değerleri ve değerlerin yer alma sıklıkları Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3*Pinokyo’da Yer Alan YDEP Değerleri*

Değerler	f
Sevgi	27
Mutluluk	25
Dürüstlük	18
�zg�rl�k	16

Tablo 3 Devamı

Saygı	14
Sorumluluk	13
Alçakgönüllülük	7
Birlik	5
Hoşgörü	4
Sadelik	4
Barış	2
İş birliği	1

Tablo 3'te görüldüğü gibi, Pinokyo romanında UNESCO YDEP değerlerine ilişkin frekansların sıralandığı görülmektedir. UNESCO YDEP değerler listesinde yer alan on iki değer in ifade edilme sıklıkları farklılıklar gösterse de “Pinokyo” romanında yer bulduğu görülmektedir. Bu bağlamda “Pinokyo” çocuk romanının, UNESCO YDEP’deki değerler listesini desteklediği söylenebilir.

Romanda en sık desteklendiği görülen “sevgi” (f=27) değeridir. “Sevgi” değerini takip eden “mutluluk” (f=25) değerinin, Pinokyo’nun huzurlu ve iyi bir yaşam arayışında; “dürüstlük” (f=18) ve “özgürlük” (f=16) değerlerinin ise Pinokyo’nun hem ahlâki hem de kişisel gelişim yolculuğunda romanda önemli bir yer tuttuğu söylenebilir. Orta düzeyde frekanslarla yer alan UNESCO YDEP değerler listesinde de bulunan saygı (f=14) ve sorumluluk (f=13) değerlerinin, Pinokyo’nun hatalarından ders çıkarmasıyla romanın son bölümlerinde daha çok ağırlık kazandığı söylenebilir. Elde edilen bulgularda, UNESCO YDEP değerler listesinde yer alan “alçakgönüllülük” (f=7), “birlik” (f=5), “hoşgörü” (f=4), “sadelik” (f=4), barış (f=2) ve “iş birliği” (f=1) değerlerinin ise romanda daha az sayıda tekrar ederek desteklendiği görülmüştür.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarına göre “Pinokyo” adlı romanda “merhamet, sevgi, özdenetim, mutluluk, çalışkanlık, yardımseverlik, dürüstlük, özgürlük, sabır, cesaret, saygı, nezaket, sorumluluk, dostluk, fedakârlık, adalet, alçakgönüllülük, birlik, hoşgörü, sadelik, aile birliğine önem verme, barış, tasarruf, estetik, sağlıklı olmaya önem verme, cömertlik, paylaşma ve iş birliği” olmak üzere yirmi sekiz farklı değer bulunmaktadır.

“Pinokyo” romanında merhametten kaynaklanan yardım etme duygusu, başkalarıyla kendinden bir şeyleri paylaşma, zor durumda olanlara yardım etme gibi değerlerin yanında, yapılan iyiliklerin karşılıksız kalmayacağı üzerinde durulmaktadır (Kantar, 2014, s.129). Tepe (2023, s.119) bu eserde; sevgi, dürüstlük, çalışkanlık, güven, iyilik ve kötülük gibi temalara yer verilerek okurun hayat dersi çıkarmasının amaçlandığını belirtmektedir. Bu bakımdan Pinokyo adlı romanın; kötülükler karşısında iyilik, merhamet ve sevgiyi, tembellik karşısında sorumluluk ve çalışkanlığı, yalan söylemek yerine dürüstlük ve adaleti, zorluklarla karşılaştığında özdenetim, cesaret ve sabır gibi değerleri okuyucuya nasihat etmeden çeşitli dersler çıkartarak kazandırmaya çalıştığı ve zengin olay örgüsündeki farklı iletilerle çocukların değer gelişimlerine katkı sağlayabileceği söylenebilir.

Dünyada değer eğitimine dönük “IOWA Planı, UNESCO ve Değerler Eğitimi, Bireysel Gelişim İçin Ahlâki Değerler Eğitimi, Kişilik Eğitim Müfredatı (Character Education Institute, 1996), Çocuk Gelişimi Projesi, Lions-Quest Programı” gibi farklı adlarda eğitim plan ve projelerinin olduğu görülmektedir (Şentürk & Aktaş, 2015, s. 217). Türkiye’de MEB’in 2010/53 sayılı Genelgesi’nde de “Türk eğitim sisteminin öğrencilere hem yerel hem de evrensel olarak toplum tarafından kabul edilen değerleri öğretmedeki rolü” vurgulanmaktadır. Günümüzde gerek MEB (2018-2023) öğretim programları, gerekse UNESCO YDEP kapsamında belirlenen ortak değerlerin birleştirici gücüne ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Çünkü aynı yerde ve zamanda bulunan, farklı değerleri benimseyen kişiler arasında oluşabilecek çatışmalar; uzlaşma, güven, barış gibi ortak evrensel değerlerin benimsenmesiyle çözülebilmektedir (Akcan, 2022). Araştırmada, “Pinokyo” romanının MEB öğretim programlarında (2018-2023) yer alan on kök değerden dokuzuna, UNESCO YDEP değerler listesinde ise tüm değerlere yer verdiği görülmüştür. Bu bağlamda “Pinokyo” eseri hem yerel hem de evrensel anlamda değer eğitimini destekleyen bir araç olarak görülebilir.

Araştırmada “Pinokyo” romanının MEB öğretim programlarındaki (2018-2023) kök değerlerden yalnızca “vatanseverlik” değerini desteklemediği görülmüştür. Yıldırım & Onan (2023), inceledikleri eserler

arasında yer alan “Pinokyo” romanında “vatanseverlik” değerine rastlanılmadığını belirlemişlerdir. Bu bağlamda elde edilen bu sonuç, araştırmanın bulgularıyla örtüşmektedir. Alan yazında kök değerler çerçevesinde masalların (Kaya & Varışoğlu, 2023; Kaplan & Peker, 2022), çocuk kitaplarının (Aktaş & Yalçın, 2024), öykü/hikayelerin (Bay & Karaçay, 2024; Calp & Kaplan, 2021), animasyon filmlerin (Beldağ & Yazar Kaptan, 2017; Çimen, 2019) ve çeşitli yazarların eserlerinin incelendiği (Irmak & Kafali, 2022; Calp & Kaplan, 2021; Tozlu & Yüce, 2020) çalışmalar da bulunmaktadır. Yapılan tüm bu çalışmalarda “vatanseverlik” değerine hiç yer verilmediği ya da az sayıda yer verildiği belirlenmiştir. Bu sonuçlara paralel olarak Kılıç’ın (2010) yaptığı çalışmada, MEB’in tavsiye ettiği 100 Temel Eser içerisindeki “Çeviri Çocuk Klasiklerinde” en az kullanılan değerlerden birinin “vatan sevgisi” olduğu belirlenmiştir. Kaplan & Peker (2022), incelenen 30 Özbek masalından yalnızca üç tanesinde vatanseverlik değerine rastlandığını ve vatanseverliğin en az işlenen değer konumunda olduğunu belirlemişlerdir. Benzer bir sonuç da Aktaş & Yalçın’ın (2024), Şermin Yaşar tarafından yazılan bazı çocuk kitaplarında en az vatanseverlik değerine yer verildiği, bu konuda eserlerin eksik kaldığını belirtmeleridir. Benzer sonuca ulaşan Gedik (2012), 100 Temel Eser içerisinde 11’i Türk Edebiyatı, 8’i Dünya Edebiyatı’ndan olmak üzere 19 hikâye kitabını incelediği çalışmasında yabancı yazarlı eserlerde rastlanılmayan değerlerden birinin “vatanseverlik” olduğunu belirlemiştir. Yazıcıoğlu (2022) ise, Türk ve dünya edebiyatından çok okunan çocuk edebiyatı eserlerinden sekizini kök değerler açısından incelemişlerdir. Harry Potter ve Felsefe Taşı, Küçük Prens, Harry Potter ve Sırlar Odası, Kiraz Ağacı ile Aramızdaki Mesafe ve Dedemin Bakkalı kitaplarında olumlu veya olumsuz vatanseverlik değerine hiç yer verilmediği; Abartma Tozu, Çizgili Pijamalı Çocuk ve Pal Sokağı Çocukları kitaplarında ise vatanseverlik değerine en az sayıda yer verildiğini belirlemiştir. Yazıcıoğlu (2022, s.182), “Dedemin Bakkalı” eseri yazarının Türk olmasına rağmen vatanseverlik değerine az sayıda rastlanılmasının ise dikkat çekici olduğunu belirtmiştir. Türk çocuk edebiyatı eserlerinde vatanseverlik değerinin desteklenmesi ve bu değeri pekiştirecek eserlerin artmasının gerekli olduğuna vurgu yapılmıştır (Yazıcıoğlu, 2022). Bu bağlamda, çocuk edebiyatında “vatanseverlik” değerinin az işlendiği ve “Pinokyo” eseriyle benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Alan yazında farklı eserler bağlamında değerlerin ele alındığı araştırmalarda, “Pinokyo” eserindeki değerlere benzer şekilde sonuçlar ortaya koyan çalışmalara da rastlanmıştır. Bulut (2021), Ayla Kutlu’nun “Merhaba Sevgi” adlı çocuk romanını değer eğitimi ve on kök değer açısından incelediği araştırmasında en çok “sevgi”, en az ise “vatanseverlik” değerine rastlamıştır. Irmak ve Kafali (2022), Mustafa Uçurum’un eserlerini kök değerler açısından incelediği araştırmasında en çok “sevgi ve dostluk” değerinin ön plana çıktığını belirlemiştir. Biros (2019), 6-10 yaş aralığında çocuklara yönelik 17 ülkeye ait birer öykü çeviri romanını değer eğitimi açısından incelemiştir. Biros (2019), değer sıklığı en yüksek “özdenetim” değeri, ilişkili diğer yüksek değer boyutlarından birinin ise “yardımseverlik” olduğunu belirlemiştir. Calp ve Kaplan (2021), Samed Behrengi’nin ele aldıkları öykülerinde sırasıyla en çok “sevgi, sabır, adalet, sorumluluk, dürüstlük ve yardımseverlik, dostluk, saygı ve öz denetim” kök değerleri olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer olarak Yazıcıoğlu (2022), Türk ve dünya edebiyatından çok okunan çocuk edebiyatı eserlerinden sekizini kök değerler açısından incelediği araştırmasında, en fazla işlenen olumlu değerin “yardımseverlik” olduğunu belirlemiştir. Bu bağlamda çocuklara yönelik eserlerde sevgi, yardımseverlik, dürüstlük gibi “iyi insan olma” erdemlerini vurgulayan evrensel değerlerin ön plana çıktığı, daha çok milli değer ifadeleriyle çıkarımlar yapılabilecek “vatanseverlik” değerinin ise daha geri planda kaldığı söylenebilir.

Pinokyo’da “sevgi” değerine hem YDEP hem de kök değerler açısından sıkça rastlanmıştır. Romanda sevgi değerinin; anne, baba ve arkadaş rolleri üzerinden desteklendiği anlaşılmıştır. Buna ek olarak “sabır” değerinin de anne ve baba rolü üzerinden verilmeye çalışıldığı görülmüştür. Küçük (2019), “Pinokyo”nun da dâhil olduğu 2018-2019 yıllarında en çok okunan 25 çocuk kitabını incelediği araştırmasında, en fazla “sevgi” değerine, en az ise “merak” ve “vatanseverlik” değerlerine yer verildiğini belirtmiştir. Benzer şekilde, Yıldırım ve Onan (2023) da inceledikleri eserler arasında bulunan “Pinokyo” romanında en çok “sevgi” değerine rastlamışlardır. Bu araştırmanın sonuçlarının, Yıldırım ve Onan (2023) ile Küçük’ün (2019) çalışmalarında elde edilen bulgularla örtüştüğü söylenebilir.

Pinokyo’da adalet değerine ilişkin olarak, bireysel düzeyde “haksızlığa karşı çıkma” ve toplumsal düzeyde “sosyal adalet” boyutlarının öne çıktığı söylenebilir. Arslan ve Arslan’ın (2025) gerçekleştirdikleri çalışmalarına göre, Pinokyo adalet değerine ilişkin olumlu mesajlar taşımaktadır. Bu bağlamda, romanın çocuklarda adalet duygusunun gelişimine katkı sağlayabilecek bir araç olduğu söylenebilir. Ayrıca, adaletin yalnızca bireysel bir erdem değil, toplumsal düzeni koruyan temel bir değer olduğu vurgulanarak öğrencilerin demokratik tutumlar geliştirmelerine de destek sunabileceği düşünülmektedir. Özellikle ilköğretim kademesinde yapılacak etkinliklerle, Pinokyo’nun sunduğu adalet temsillerinin drama, tartışma ya da rol oynama gibi yöntemlerle işlenmesi, çocukların adalet değerini içselleştirmelerini güçlendirebilir.

Çocuk kitapları, aile ve okulun verdiği eğitimi destekleyerek tamamlar; ancak eserlerin üslubu, konusu, kahramanları ve öğreticiliğinin çocuğu sıkıkmaması önemli bir husustur (Erdal, 2009, s.3). Tepe’ye göre (2023)

“Pinokyo” eserinde iletiler dengeli dağıtılmış, kullanılan üslup samimi ve içten, fantastik kahramanlarla okuyucuda heyecan ve merak uyandırılmaktadır. Bu bağlamda “Pinokyo” eserinde verilmek istenen iletilerin ilkökul ve ortaokul kademesindeki öğrencilerin dikkatlerini çekerek, hayal dünyalarını da zenginleştirebileceği söylenebilir. Ancak “yayınevleri”, burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus olarak görülmektedir. “Pinokyo” eseri 2000-2004 yıllarında 28 yayınevi tarafından basılırken, 100 Temel Eser listesine girince 2005-2009 yıllarında 17 yayınevi tarafından basılmıştır (Kılıç, 2010, s.27). Bu bağlamda farklı yayınevleri tarafından basılan eserlerde dil yapısı, içerik ve anlaşılabilirlik bakımından farklılıklar olacağı söylenebilir. Nitekim Yurtseven (2011)’in yaptığı çalışmada farklı bir yayınevi tarafından yazılan Pinokyo romanındaki karakter isimleri ile olay örgüsü bağlamında okuyuculara verilmek istenen iletiler bakımından farklılıklar olduğu görülmüştür. Yurtseven’in (2011) incelediği Pinokyo eserinde yer alan “Lampwick” karakteri, bu çalışmada incelenen farklı bir yayınevi baskısında “Kandil Fitolu” olarak; Pinokyo’ya sürekli doğru yolu göstermeye çalışan “Jimini” karakteri “Konuşan Çekirge” olarak; Pinokyo’yu gösteri yapmaya zorlayan tiyatro sahibi “Stromboli” ise korkutucu yapısı nedeniyle “Ateş Tutan” diye de anılan “Tiyatro Müdürü” olarak Türkçeleştirilmiştir. Görülen diğer bir farklılık da Yurtseven’in (2011) ele aldığı yayınevindeki “Pinokyo” eserinin son bölümünde; Pinokyo’nun hiçbir açıklama ya da olay olmadan tekrar kuklaya dönüşmesidir. Yurtseven (2011, s.242), ödüllendirilmek için insan haline dönüştürülen Pinokyo’nun tekrar kuklaya dönüştürülerek verilmek istenen iletinin okuyucuya doğru aktarılmadığını, bu hatanın yayınevinin çevirisinden kaynaklandığını; bu nedenle bu çevirinin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygun olmadığını belirlemiştir. Oysa bu çalışmada ele alınan yayınevinin “Pinokyo” kitabındaki ana karakter, gerçek bir çocuk olmakla ödüllendirilmiştir. Bu bağlamda bu çalışmada ele alınan yayınevinin, Türkçe karakterler kullanmaya özen gösterdiği, kitap çevirisinde anlaşılabilirliğe ve olay örgüsüne önem verdiği söylenebilir.

Bu çalışmada, “merhamet” değerinin yanlış bir karakter üzerinden yansıtıldığı bir örneğe rastlanmıştır. Her ne kadar bu durum yalnızca tek bir yerde görülse de merhametin en sık işlenen değerlerden biri olduğu düşünüldüğünde, çeviride yayınevi tarafından düzeltilmesi gereken bir husus olarak değerlendirilebilir. Çünkü iyi-kötü, güzel-çirkin gibi zıtlıkların yoğun biçimde yer aldığı çocuk edebiyatı ürünlerinin öncelikli amacı doğrudan eğitmek olmasa da çocuk üzerinde olumlu değişim ve gelişimlere katkı sağlamaktır (Karatay, 2007). Bu bağlamda, yayınevlerinin romandaki iletileri okuyucuya doğru ve anlaşılır bir dille aktarması; özellikle ilköğretim kademesindeki öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun Türkçe karakterler tercih etmesi ve esas olay örgüsünden uzaklaşmadan olumsuz ileti barındırabileceği düşünülen kısımları sadeleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öneriler

- ✓ “Pinokyo” romanı, ilköğretim kademesinde değer eğitimi etkinliklerinde kullanılabilir.
- ✓ “Pinokyo” kitabının merhamet, sevgi gibi değerlerin kazandırılmasındaki etkisini belirlemek amacıyla ilköğretim düzeyinde deneme modelleriyle araştırmalar yapılması önerilebilir.
- ✓ Pinokyo ile değer eğitiminin ilişkilendirilmesine yönelik gerçekleştirilecek nitel ve nicel araştırmaların, ilgili alan yazına önemli katkılar sunabileceği öngörülmektedir.
- ✓ Günümüz eğitiminde Pinokyo’dan yararlanma durumlarını ortaya koymak amacıyla, farklı derslerin öğretim programları ile ders kitaplarının incelendiği nitel araştırmaların gerçekleştirilmesi yararlı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9- 27. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29184/312499>
- Akcan, C. (2022). Değerlerin sınıflandırılması. İçinde E. Yeşiltaş & S. Ablak (Editörler), *Sosyal bilgilerde değerler eğitimi* (ss. 23-35). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Akçay, S. ve Baş, B. (2015). Samed Behrengi'nin hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 77-90.
- Akdemir, S. & Saban, A. (2020). İlkokul dördüncü sınıfta felsefe-temelli ocuk kitapları aracılığıyla değer öğretimine ilişkin bir eylem araştırması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi –Journal of Qualitative Research in Education*, 8(2), 431-461. doi:10.14689/issn.2148-624.1.8c.2s.2m
- Aktaş, A., & Yalçın, G. (2024). şermin Yaşar'ın ocuk kitaplarının kök değerler bakımından incelenmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 332-354. doi:10.33711/yyuefd.1343565
- Alabay, E., Can, B. H., Kandemir, A. B., & Güney, K. (2018). TÜBİTAK tarafından yayımlanan meraklı minik ocuk dergisinin değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 7-26. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37646/321590>
- Arslan, M., & Arslan, A. (2025). Pinokyo animasyon filminin kök değerler çerçevesinde göstergebilimsel özümlemesi. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*(73), 422-464. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1496853>
- Aydoğdu, H., & Alkan, E. (2020). Değerler eğitimi ve Behiç Ak'ın Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları'nda sevgi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 185-204.
- Baki, Y. (2019). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin değer aktarımı açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17 (37), 109-146. <https://doi.org/10.34234/ded.460042>
- Bay, Y. & Karaçay, Z. (2024). İlkokul 2. sınıf öykülerle değerler eğitimi setinin kök değerler açısından incelenmesi. *Turkish Studies-Education*, 19(1), 36-71. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.73470>
- Beldağ, A., & Yarar Kaptan, S. (2017). Arabalar filminin içerdiği değerlere ilişkin bir inceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 487-499. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59416/853295>
- Belet Boyacı, ř. D., Güner, M., & Babadağ, G. (2017). "Dünyada Başka şekilde Yaşamak da Mümkün m?" Değer Eğitiminde "Kk Kara Balık" rneği. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 172-194.
- Biros, Y. (2019). *eviri ocuk kitaplarındaki değerler eğitimi üzerine bir araştırma* [Yayımlanmış yüksek lisans tezi]. İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bulut, K. (2021). Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' adlı ocuk romanının değerler eğitimi ve on kök değer açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 248-272. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/60050/771465>
- Calp, ř., & Calp, M. (2019). Kk Kara Balık ve Kk Prens kitaplarının sosyal bilgiler ğretim programı'ndaki temel beceriler, değerler ve 4. sınıf kazanımları açısından incelenmesi. İçinde *International Symposium on Innovative Approaches in Scientific Studies (ISAS)* (ss. 61-69).
- Calp, M. & Kaplan, C. (2021). Samed Behrengi'nin Sevgi Masalı, Bir şeftali Bin şeftali ve Kel Gvercinci adlı öykülerinin kök değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(42), 39-72.

- Collodi, C. (2013). *Pinokyo* (Sert kapak). Epsilon Yayınları. <https://www.epsilonyayinevi.com/pinokyo-sert-kapak-9789944827324>
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- Çengelci Köse, T., & Eryılmaz, Ö. (2018). Sosyal bilgilerde edebi ürünler ve değerler eğitimi: Küçük Prens örneği. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 65-79. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baebd/issue/35175/386416>
- Çimen, M. F. (2019). Kamu yayıncısı TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filminin değerler eğitimi açısından incelenmesi [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Deveci, H., Belet, D., & Türe, H. (2013). Dede korkut hikâyelerinde yer alan değerler. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(46), 294-321. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6160/82817#:~:text=Ara%C5%9Ft%C4%B1r%20Dede%20Korkut%20Hik%C3%A2yelerinde%20aile,yer%20ald%C4%B1%C4%9%C4%B1%20bulgular%C4%B1%20elde%20edilmi%C5%9Ftir>
- Doğanay, A. (2015). Değer eğitimi. İçinde C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi: Demokratik vatandaşlık eğitimi* (ss. 225-256). Ankara: Pegem Akademi.
- Duman, G. (2014). Evaluation of Turkish preschool curriculum objectives in terms of values education. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 152, 978-983. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.353>
- Erdal, K. (2009). Eğitim değerleri açısından çocuk kitapları. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E Dergisi*, 17, 1-18. doi: 10.29000/rumelide.1036589.
- Gedik, F. (2012). *Sosyal bilgiler programında yer alan değerlerin kazandırılmasında "100 Temel Eser" içerisinde yer alan hikâye kitaplarının rolü* [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Genç, H. N. & Yalınkılıç, K. (2011). 'Fadiş' ve 'Küçük Prens' adlı eserlerin tasarım ve içerik özelliklerinin eserlerin eğitsel yönüne etkileri. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9, 99-114. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pausbed/issue/34721/383887>
- Gül Gişi, C. (2019). *Müzik ders kitaplarında yer alan eserlerin UNESCO tarafından kabul edilen değerler çerçevesinde incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güney, S. (2021). *Eğitim filmlerinde yer alan değerlerin evrensel değerler çerçevesinde incelenmesi* [Yayınlanmış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Irmak, E., ve Kafalı, Ş. (2022). Mustafa Uçurum'un eserlerinin kök değerler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi*, 2 (1), 81-96. <https://doi.org/10.47834/utoad.19>
- İleritürk, D. (2021). *Ders araştırması modeli ile İngilizce öğretmeni özel alan yeterliklerinin geliştirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaçmaz, G. (2018). Cahit Zarifoğlu'nun masallarının değerler eğitimi ve söz varlığı açısından incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kadan, G. & Aral, N. (2017). Evrensel değerlerin çizgi filmler açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(4). http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/13.gul_kadan.pdf
- Kan, Ç. (2010). Sosyal bilgiler dersi ve değerler eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 40 (187), 138-145. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36197/407034>
- Kaplan, H., & Peker, S. (2022). Kök değerler açısından Özbek masalları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 426-444. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akef/issue/72486/1179955>

- Kantar, Ő. (2014). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde 100 temel eser yoluyla değerler eğitimi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KarakuŐ, N. (2016). Maysa ve Bulut isimli animasyon çizgi filmin kültürel ögeler ačíısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 134-149. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/24545/259962>
- Karatay, H. (Eylül, 2007). Deđer aktarımı ačíısından yerli ve yabancı çocuk edebiyatı ürünleri. 38. *ICANAS, Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, Ankara.
- Karatay, H. (2015). Deđer aktarımı ačíısından yerli ve yabancı çocuk edebiyatı ürünleri. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, 939-948.
- Kaya, N. & Varışoğlu, M. C. (2023). Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler çerçevesinde Sivas masalları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (37), 1524- 1537. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1409125>.
- Kaymak, N. (2020). Yerli ve yabancı çizgi filmlerin evrensel değerler bakımından incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaymak, N. & Öğretir Özçelik, A.D. (2020). Evrensel değerler üzerine bir inceleme: Vikingler çizgi filmi örneği. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 26-43. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.733890>
- Keklik, S., & Kuru, H. (2016). AyŐe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi ačíısından incelenmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 217-237. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsosbilder/issue/66815/1044970>
- Kesen, İ., & Öztürk, M. (2019). *Etkili öğretmen mesleki gelişimi, etkinlik temelli öğretmen eğitimi yaklaşımı*. İstanbul: Seta Yayınları.
- Kılıç, U. (2010). *Çeviri çocuk klasiklerinde eğitici iletiler (MEB'in 2005 yılında ilköğretim öğrencilerine önerdiği 100 temel eser örneğinde)* [Yüksek lisans tezi]. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köseoğlu, M. (2022). *Maysa ve Bulut çizgi filminin UNESCO yaşayan evrensel değerler bağlamında incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Küçük, S. (2019). *Çocuk kitaplarının temel değerler bakımından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Living Values Education. (2024). Living Values Education International: Events & activities. <https://livingvalues.net/countries/#eventsbook>
- MEB. (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara.
- MEB. (2023). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı*. Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. SAGE Publications.
- Öztürk, C., & Otlukoğlu, R. (2011). *Sosyal bilgiler öğretiminde edebî ürünler ve yazılı materyaller*. Pegem Akademi.
- Őentürk, L. & AktaŐ, E. (2015). Türkiye'de ve Romanya'da okutulan ana dili türkçe ders kitaplarının değer iletimi ačíısından karŐılaŐtırılması. *Deđerler Eđitimi Dergisi*, 13 (29), 215-243. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29168/312357>
- Şimşek, Ő. (2015). Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında değerler eğitimi. *Uluslararası BeŐeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 1 (1), 79-104. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijhe/issue/31784/348364>
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2017). *Müfredat yenileme ve deđiŐiklik çalışmalarımız üzerine*. Ankara: MEB Yayınları.

- Tepe, M. (2023). Çocuk romanlarında tematik dönüşüm (18–20. yüzyıl) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tozlu, N., & Yüce, B. N. (2020). Hamdi Ülker'in eserlerinin kök değerler açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 575-597. <https://doi.org/10.29000/rumelide.843597>
- Tulunay Ateş, Ö. (2017). Türkiye'de değerler eğitimi uygulamalarının öğrencilere kazandırılması istenen olumlu özellikler üzerindeki etkisi. *Journal of Values Education*, 15 (34), 41-60. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37287/430469>
- Türk Dil Kurumu. (2025). *Özdenetim*. Güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. (2025). *Saygı*. Güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. (2025). *Nezaket*. Güncel Türkçe sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>
- UNESCO. (n.d.). Living values education. Retrieved July 13, 2023, from <https://livingvalues.net/>
- Yazıcıoğlu, S. (2022). *Çok okunan çocuk edebiyatı eserlerinin kök değerler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Güncellenmiş 12. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, İ. O., & Onan, B. (2023). Ortaokul öğrencilerinin okuduğu kitaplarda yer alan değerlerin tespit ve incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (35), 559-593. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1342152>
- Yurtseven, H. (2011). *MEB onaylı 100 temel eserde yer alan çeviri kitaplardaki iletilerin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygunluğunun Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- http-1:** Kitap Diyarı. (n.d.). Pinokyo. Retrieved July 14, 2023, from <https://kitapdiyarı.com.tr/cocuk/pinokyo/>

An Analysis of the Pinocchio Novel in Terms of Core Values and UNESCO Living Values Education*

Esmâ Arslan^{1*}
Cansu Çetinkaya
Aydoğdu²

¹ Ministry of National Education
Eskişehir, Türkiye
esmaarslan_2811@hotmail.com
*Corresponding Author

² Trakya University Department of
Social Studies Education
cansucetinkaya@trakya.edu.tr

Date of Submission: 25.03.2025
Acceptance date: 06.10.2025
Publication date: 31.01.2026

Abstract: This study aims to identify the values and their frequencies in Carlo Collodi's children's novel *Pinocchio* and to compare these values with the core values in the Ministry of National Education (MEB) teaching programmes and the universal values within the scope of UNESCO's Living Values Education Programme (LVEP). Accordingly, a qualitative research approach was adopted in line with the nature of the study. Document analysis, one of the qualitative research techniques, was used to collect research data. The data were analysed using deductive and inductive analysis approaches. According to the research findings, it was determined that twenty-eight different values, such as compassion, love, self-control, happiness, diligence, helpfulness, honesty, patience, and responsibility, were present in the novel *Pinocchio*. It was found that the novel supports nine of the ten core values included in the MEB teaching programmes (2018-2023), but does not include the value of patriotism. It was observed that all twelve values defined within the scope of UNESCO YDEP are addressed at different levels in the novel. As a result of the research, various suggestions were made regarding the use of the *Pinocchio* novel to conduct value education activities aimed at instilling local (core) and universal values at the primary education level, and the design of experimental models to determine the impact of the *Pinocchio* book on instilling the value of "love" in primary school children.

Keywords: Values Education, Root Values, UNESCO Living Values Education Programme, Literary Work, *Pinocchio*

INTRODUCTION

Education plays an important role in supporting individuals' cognitive, affective, and psychomotor development, as well as in the transmission of social values. Values guide us in determining what is valuable in life, what to choose, and how to live (Akbaş, 2008). Our values and beliefs are linked to the basis of our behaviour, and what we value and believe underlies our observable behaviour (Kesen & Öztürk, 2019). Values can be defined as fundamental ideas that individuals attach importance to in their lives and that guide their attitudes and behaviour (Doğanay, 2015). In this context, most educators agree that values should be instilled in students through formal or informal programmes; however, there is no consensus on which values should be included in the programmes (Duman, 2014).

Integrating individuals who have embraced certain values into society is one of the fundamental aims of education (Kan, 2010). Teaching programmes facilitate the achievement of these aims in the educational process. There is concern about which elements should be prioritised in teaching programmes. To address this concern, global and local programmes and legal regulations, which are of great importance in determining the values to be included in programmes, are being developed (Duman, 2014). One of these is the values defined by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation [UNESCO] within the framework of its Living Values Education Programme. UNESCO analysed the needs of children around the world and included the values of "happiness, cooperation, responsibility, love, respect, tolerance, peace, humility, unity, freedom, honesty and simplicity" in its list of universally accepted values (Köseoğlu, 2022). These values, determined by UNESCO, have been implemented within the scope of the Living Values Education Programme [YDEP], with the aim of raising children according to equal fundamental principles and moral standards (Gül Gişi, 2019, p.6).

UNESCO's YDEP programme, implemented in various countries, is one of the comprehensively developed values education programmes (Tulunay Ateş, 2017; Duman, 2014). The programme aims to help individuals discover universal values that will enable them to live in a better world (Duman, 2014). To this end, books have been prepared for children aged 3-7 and 8-14, and guides for trainers (UNESCO, Living Values- Education, 2005). Educators working in numerous countries where the UNESCO programme is

implemented have stated that they have observed positive changes in their students' relationships with themselves and each other; they have shown development in respect, compassion and sensitivity, cooperation, motivation and peer conflict resolution skills (UNESCO, Living Values Education, 2005). Thus, since its establishment in 2004, YDEP has significantly expanded its sphere of influence, and more than forty-three countries have begun to adopt the principles of this programme (Living Values Education, 2024).

Every nation expects its individuals to embrace their own values during the acculturation process and then to attain universal values (Karatay, 2007, p.943). YDEP's successful track record in values education has attracted the interest of Turkey, and the Ministry of National Education's (MEB) Circular No. 2010/53 emphasised values education and the twelve universal values defined by UNESCO, launching the national "Values Education in Education Project" (EDEP) at the national level, emphasising values education and the twelve universal values defined by UNESCO (İleritürk, 2021, p.170; Şentürk and Aktaş, 2015, p.218). Parallel to this situation, in the literature, the universal values determined by UNESCO are used in literary products such as cartoons/educational films (Köseoğlu, 2022; Güney, 2021; Kaymak, 2020; Kaymak & Öğretir Özçelik, 2020; Beldağ & Yazar Kaptan, 2017; Kadan & Aral, 2017; Karakuş, 2016), children's magazines (Alabay, Can, Kandemir & Güney, 2018), as well as values included in textbooks (Gül Gişi, 2019; Baki, 2019). In this context, it can be said that the integration of the universal values defined by UNESCO into education systems has begun to be seen as an important research topic.

Following the completion of the EDEP process in Turkey, the Council of Education (2017) defined ten core values – "justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and charity" – as "fundamental values" to be included as key components of teaching programmes. Since 2018, these values have been integrated holistically into the overall structure of the curriculum rather than as a separate unit in all subjects (MEB, 2018). The updated programmes for 2023 also retain these core values (MEB, 2023). The relationship between the core values determined by the Ministry of National Education in Turkey and UNESCO's universal values is important in order to evaluate the local and universal dimensions of values education from a holistic perspective. While UNESCO's universal values aim to establish common moral principles worldwide, the core values defined by the MEB in Turkey provide a reference framework for ensuring national identity, social integration, and cultural continuity. Both approaches aim to equip individuals with values and overlap significantly in terms of content. This overlap is noteworthy in terms of revealing how universal values are reflected in national education policies. The acquisition of values in the education system is not limited to programme texts but is also supported through lesson content, teacher guidance, and the materials used. This is because values are considered to be "teachable and learnable" phenomena (Aydoğdu & Alkan, 2020). Therefore, teachers use alternative resources as well as textbooks to contribute to values education. One such resource is children's literature, which occupies an important place among literary works.

This approach is effective in that it allows children to internalise abstract concepts through concrete examples. In particular, classic works with cross-cultural validity can be used as powerful tools for transmitting values. Children's literature is a "childlike literature" developed to contribute to children's emotional, intellectual and imaginative worlds, their tastes, their growth and development, and their enjoyment while learning (Öztürk and Otluoğlu, 2011, p.35). Children's literature specifically encompasses oral and/or written works prepared for the emotions and thoughts of children aged 2-14, supporting their imaginations (Genç & Yalınkılıç, 2011, p.100). In this context, it can be said that children's literature products hold an important place, particularly in terms of the reading interests of primary school students.

Children's literature products play important roles in helping children adapt to society, become sensitive to their environment and animals, and acquire national and universal values (Akçay and Baş, 2015; Deveci, Belet, Türe, 2013). For this reason, in addition to approaches such as "value persuasion, value explanation, moral reasoning and value analysis" in the process of instilling values in schools, the "approach to value education through children's books" has also begun to be widely used in schools (Akdemir & Saban, 2020). These works contribute to the development of children's language skills as well as their awareness and attitude towards national and universal cultural values (Karatay, 2015; Karatay, 2007). Indeed, studies in the field literature examining the values found in children's literature show that these works can be utilised in the value education process (Calp and Calp, 2019; Kaçmaz, 2018; Çengelci Köse and Eryılmaz, 2018; Belet Boyacı, Güner & Babadağ, 2017; Keklik and Kuru, 2016; Şimşek, 2015). In this context, it is important to identify the values found in children's literature works and to utilise these works according to the values aimed to be developed in the education process. Within this scope, Pinocchio, one of the classic works of children's literature, has also been evaluated as an important example in terms of values.

Written by Carlo Collodi in 1881, Pinocchio is considered one of the masterpieces of world children's literature; it has been adapted into films, stage plays, and animations numerous times ([http-1](http://1)). The work narrates the fictional and educational transformation of a wooden puppet into a real boy. Through fantastical

characters such as the fairy, fox, cat, and fish featured in the novel, value-based messages are indirectly conveyed to children (Tepe, 2023, p.64). Furthermore, the Pinocchio work was included in the "100 Essential Works" list created by the Turkish Ministry of National Education (MEB) in 2005 for primary school grades 5-8 so that children could benefit from literary works. In this context, the work titled "Pinocchio" is considered to be of a nature that can contribute to values education in terms of the themes and messages it contains. Accordingly, this study aims to identify the values in the novel Pinocchio, recommended by the MEB as one of the "100 Essential Works," and examine them in terms of the core values included in the teaching programmes and the values included in the UNESCO YDEP. Thus, it is hoped that the research will reveal the extent to which the Pinocchio work addresses universal and core values, provide practical insights for educators, and contribute to the field literature.

Objective

In this research, the frequency with which the values in the work Pinocchio appear was determined, and their alignment with the core values in the MEB teaching programme and the values in the UNESCO YDEP was examined. In this context, the research sought answers to the following questions:

- ✓ Which values are present in the Pinocchio novel and how frequently?
- ✓ Do the values in the Pinocchio novel correspond to the core values in the MEB teaching programmes (2018-2023)?
- ✓ Do the values in the Pinocchio novel align with the values in the UNESCO YDEP?

METHOD

In this study, the values and their frequencies in the work Pinocchio were determined, and their alignment with the core values in the MEB teaching programmes and the values defined in the UNESCO YDEP was examined. Accordingly, a qualitative research approach was adopted in line with the nature of the study. Document analysis was used as the data collection method and was conducted within the scope of qualitative research. Document analysis is based on the systematic analysis of written materials related to the research topic (Yıldırım & Şimşek, 2021, p.189). This method ensures that the values present in the work are revealed through a structured analysis process.

Data Collection

Pinocchio has been presented to readers by various publishers in Turkey through numerous translators. In this study, the Pinocchio novel published by Epsilon Publishing House was selected. The reason for choosing Epsilon Publishing House is that it offers reliable, widely used texts that can be referenced in academic studies. In addition to being a major publisher in the field of children's and young adult literature, the fact that the works it offers are updated in terms of language and content, understandable, and suitable for educational purposes is also an important factor. Furthermore, although there are various editions of Pinocchio published by different publishing houses, this edition published by Epsilon Publishing House offers comprehensive content that allows for analysis focused on educational values while remaining faithful to the original story. This publisher's edition was chosen to ensure consistency in the research and to base it on a widely used source. The preferred book, published by Epsilon Publishing House, is the third edition and consists of 166 pages.

Data Analysis

In the analysis of the obtained data, both deductive and inductive analysis approaches were utilised. Since the main objective of inductive analysis is to arrive at concepts and relationships that can explain the collected data (Yıldırım & Şimşek, 2021, p.249), inductive analysis was used to interpret the texts in the work, to arrive at codes, themes, and findings, i.e., values. In this regard, it can be said that inductive analysis was used to determine the values in the work Pinocchio.

In this study, after identifying the values in the Pinocchio novel, the extent to which these values corresponded with the core values in the MEB teaching programmes (2018) and the values in the UNESCO YDEP was also examined. In this section of the research, a deductive approach was adopted, and descriptive analysis was used to interpret the data. In deductive analysis, the research is guided by a pre-established conceptual framework, such as a code list (Yıldırım & Şimşek, 2021). In this research, the "descriptive framework," which can also be referred to as the "conceptual framework," was formed by the core values included in the MEB teaching programmes (2018-2023) and the UNESCO YDEP Values List.

Credibility

To enhance the credibility of the research, two different researchers independently analysed the *Pinocchio* novel within the framework of Core Values and the UNESCO Living Values Programme, and the findings were compared. In this process, the researchers first identified the value elements in the text, then independently carried out the coding and theme creation stages. Subsequently, the findings of the two researchers were compared, commonalities and differences were identified, and the consistency of the analyses was evaluated. The high degree of agreement between the findings increased the reliability of the study, while discussions on the points of difference contributed to a deeper data analysis.

In qualitative research, agreement between independent coders is an important factor that increases the reliability and validity of the study (Miles & Huberman, 1994). High agreement among researchers indicates that the findings are objective and systematically constructed (Creswell, 2013). In this context, comparisons made after the researchers' independent analyses enabled both inductive and deductive analysis processes to be based on a more solid foundation.

FINDINGS AND INTERPRETATION

The findings obtained in this section are presented under the headings "Values in the Pinocchio Novel", "Core Values in the Pinocchio Novel" and "UNESCO Living Values in the Pinocchio Novel", respectively, taking into account the objectives of the research. In this section, the statements in the novel that support the relevant values are presented individually; in addition, examples where values with close semantic relationships and multiple values are supported together are explained collectively.

Values present in the Pinocchio novel

The first sub-problem of the research is formed by the question, "What values are present in the Pinocchio novel?" Findings regarding the values present in the Pinocchio novel and their frequency of occurrence are shown in Table 1.

Table 1

Values Present in Pinocchio and Their Frequencies

Values	f
Compassion	36
Love	27
Self-control	25
Happiness	25
Diligence	21
Kindness	18
Honesty	18
Freedom	16
Patience	16
Courage	15
Respect	14
Politeness	13
Responsibility	13
Friendship	13

Continuation of Table 1

Sacrifice	11
Justice	10
Humility	7
Unity	5
Tolerance	4
Simplicity	4
Valuing Family Unity	4
Peace	2
Savings	2
Aesthetics	2
Prioritising Health	2
Generosity	1
Sharing	1
Collaboration	1

As seen in Table 1, twenty-eight different values were identified in the findings regarding the values in the novel "Pinocchio". The findings revealed that the most frequently mentioned value in the novel "Pinocchio" was "compassion", which was repeated 36 times. In the novel, the value of "compassion" is mainly addressed through Master Geppetto and the Blue Fairy's understanding attitude and supportive roles towards Pinocchio's numerous mistakes. After the value of "compassion" in the novel "Pinocchio", the values of "love", "self-control" and "happiness" are encountered most frequently. In the novel, the value of "love" is conveyed through family and friendship bonds, the value of "self-control" through Pinocchio's attempts to control his behaviour, and the value of "happiness" through Pinocchio's joy after being forgiven. The novel Pinocchio highlights the importance of diligence by showing readers the difficulties that result from laziness, and the value of diligence is repeated 21 times.

According to the findings of the study, the least emphasised values in the novel "Pinocchio" are "generosity," "sharing," "cooperation," and "kindness," which are only found once. Figure 1 shows that the values of "importance of being healthy," "aesthetics," "thrift," and "peace" are also values that occur infrequently in the novel Pinocchio.

Direct quotations related to the values encountered in the findings are presented below in order of frequency of occurrence. Direct quotations related to the values found in the Pinocchio novel are given below.

Compassion

In this study, it was observed that the value of "compassion," which is not included in the UNESCO YDEP and MEB core values list, was the most supported value in the novel.

The novel contains examples of the compassion shown to Pinocchio after the misfortunes that befall him following his mistakes, as well as the compassion shown by the character "Pinocchio" towards himself and others. Furthermore, it is seen that the feeling of compassion is conveyed by describing many characters in the novel as "poor".

Pinocchio's statements beginning with *"Ah, poor me!"* and Pinocchio's words asking the Blue-Haired Fairy for help, *"For God's sake, open the door! Have pity on this child who is being chased by murderers..."*, can be cited as examples of statements in the novel that show him approaching himself with compassion. Furthermore, the novel also depicts Pinocchio's compassion towards the Blue Fairy, Harlequin, and his father Geppetto, who find themselves in a difficult situation due to Pinocchio's mistakes. In the final chapter of the book, upon learning that the Blue Fairy is ill, Pinocchio exclaims, *"Ah, how terrible! Poor Fairy! If I had a million pounds, I would give it all to her, but I only have two pounds,"* alongside his words to the Theatre Manager, *"I beg you to have mercy on Harlequin!"*, can be cited as examples of Pinocchio's compassion towards others.

The novel also explores the compassion shown towards Pinocchio by most of the characters. An example of this can be seen in the description of Pinocchio's feet burning: *"Geppetto tried to look serious and stern, but his eyes were filled with tears. Seeing Pinocchio in this state broke his heart."* It is seen that situations where Pinocchio's father, the Theatre Manager, the Firefly, and the Blue Fairy show compassion towards Pinocchio frequently occur in the novel.

One of the expressions that shows the value of compassion is frequently mentioned in the novel is that the characters' names are often described with the word "poor". Examples of this situation can be given as

"Poor Geppetto/Blue Fairy/Talking Grasshopper, Puppets/Candle Wick/Blackbird". This is thought to foster a sense of compassion in the reader. However, the use of the word "poor" in the thirty-fourth chapter of the book is considered to set a negative example for compassion, as it is used for the wrong character in the novel. Indeed, in the novel, the use of expressions such as "poor man/kind-hearted man" for the man who buys Pinocchio, who has been turned into a donkey in Toyland, at the market, ties a stone around his neck and a long rope around his foot to make a village band out of his skin, and throws him into the sea, suggests that the feeling of compassion is not directed towards the right character. In this section, Pinocchio's statement, "After buying me, you brought me here to kill me, but because you felt sorry for me, you chose to tie a stone around my neck and throw me into the sea. I will be eternally grateful to you, my dear owner, for your humane behaviour," can be cited as the sole example suggesting that the sentiment of mercy is not being processed in the right place.

Love

In the novel, the value of "love" is frequently encountered ($f=27$) in terms of the core values in the UNESCO YDEP and MEB teaching programmes (2018-2023). In particular, the novel contains expressions of mutual love between Pinocchio's father Geppetto and the Fairy, as well as expressions of love between Pinocchio and characters such as Fire Eater, Tuna Fish, and Candlewick. This can be seen in Fire Eater saying to Pinocchio, "Come here and give me a kiss!" or Pinocchio giving the Tuna a loving kiss. Again, in the novel, alongside Pinocchio's expressions of love for his father Geppetto, it is seen that his love for the Fairy is conveyed through her role as a mother. Pinocchio's words about the Fairy, "*She is my mother, and like every mother, she loves her child very much, protects him and always helps him. Even when he doesn't deserve her help because of his mischief and stupidity,*" can be seen as pointing to the fact that motherhood is based on unconditional love. In this context, it can be said that the value of love is supported through friendship and family ties.

Self-control

In the novel, the value of "self-control" is the third most frequently encountered and ranks second in terms of the core values in the MEB teaching programmes (2018-2023). Self-control is a value not included in the UNESCO YDEP list of values. Self-control, which we can define as "autocontrol" (TDK, 2025), is actually a value expected from Pinocchio from the beginning of the work, which ultimately enables him to become a real boy by possessing that value. In this context, it can be said that the value of "self-control" frequently appears in the work "Pinocchio".

An example of a situation where the value of self-control is thought to be supported can be seen in the twentieth chapter of the book, where Pinocchio says, "*So many bad things have happened to me. But I deserved them because I am as stubborn as a mule...*" Here, Pinocchio has recognised his mistakes, accepted the consequences of these mistakes, and demonstrated the awareness stage, which is the first step in the self-control process. By criticising his own behaviour and examining its causes, he clearly confesses his past mistakes with the statement, "*I never listened to people who were smarter than me and loved me...*" The statement, "*From now on, I will turn to a completely different life and be a child who listens to ,*" reveals the individual's determination to change their behaviour and their intention to develop self-control in this direction. This situation also shows that self-control is not only about controlling a behaviour but also about consciously setting a direction for future behaviours. Indeed, in the final chapter of the book, Pinocchio's decision to forgo buying a new outfit with his two coins and instead send the money to the Fairy, whom he believes is in the hospital, demonstrates his resistance to a desire and his exercise of self-control.

Happiness

The value of "happiness," which is not included in the MEB teaching programmes (2018-2023) core values list, appears twenty-five times in the novel. In this regard, the research shows that the value of "happiness" is the second most supported value among those on the UNESCO YDEP list. Examples of events in the novel that embody the value of happiness include: carpenter Mr Cherry rubbing his hands with joy as he makes a new leg for the small table he has been searching for; the puppets rejoicing at Pinocchio and Harlequin's escape from the Theatre Manager's clutches; Pinocchio encountering his father inside the shark; and his transformation into a real boy at the end of the story. Another example of the value of happiness is Pinocchio learning from the Blue Fairy that he will be able to see Geppetto again. In the novel, Pinocchio says

the following to the Fairy: "Yes, I will, I will be a good little boy and comfort my father. Poor daddy, I wonder where he is?" "I don't know." "Will I be lucky enough to see him again?" "I hope so. Yes, I'm sure of it." Hearing this, Pinocchio was very happy and began kissing the Fairy's hands frantically. This dialogue shows that the Blue Fairy's hopeful answer to Pinocchio caused a deep feeling of happiness to awaken in him.

Diligence

In this study, the value of "diligence," which is not included in the list of core values in the UNESCO YDEP and MEB curricula (2018-2023), ranks fifth ($f=25$).

People's diligence was emphasised: "People on the streets were rushing up and down to their work. Everyone had something to do, everyone was working, you couldn't find a vagrant or a loafer even if you searched with a candle. Working was everyone's duty. Being hungry and refusing to work was worse than anything else."

In the novel, when people say to Pinocchio, who has started begging, "Aren't you ashamed? Go to work instead of begging, earn your living!", it can be said that this is an expression of trying to teach Pinocchio the importance of hard work. In the final chapter of the book, Pinocchio gets up early every morning for five months to operate the wind pump so he can buy his father a glass of milk, studies diligently every evening, and when he hears that the Fairy has no money, he weaves ten baskets instead of eight and extends his working hours until midnight. These are examples of Pinocchio demonstrating the value of diligence. In this regard, it can be said that in the early chapters of the book, the importance of diligence is taught to Pinocchio by those around him and they try to set an example for him, while in the final chapters, Pinocchio acquires this value and begins to consistently demonstrate the value of diligence.

Kindness

The study found that the value of "kindness," one of the core values in the MEB teaching programmes (2018-2023) but not included in the UNESCO YDEP values list, was supported eighteen times. In the novel, instances of help given to Pinocchio by his father Geppetto, the Blue Fairy, and his friends are frequently encountered. Examples of this include Geppetto peeling his three apples with his hands and giving them to Pinocchio when he sees that he is dying of hunger; a large pigeon carrying Pinocchio on its back to the coast six hundred kilometres away so that he can be reunited with his father; the kind-hearted Fairy helping Pinocchio, who was left hanging from an oak tree, and the dog Aldiro rescuing Pinocchio from the fisherman's hands are examples of this. Pinocchio, who receives various forms of help from those around him, begins to help others in the final chapters of the novel. An example of this is when Pinocchio takes Geppetto, who is too exhausted to walk, by the arm and says, "Lean on me, dear father," helping him to walk.

Honesty

The value of "honesty," which is common to both the UNESCO YDEP and MEB core values lists, is supported eighteen times in the novel.

The Firefly's words to the hungry Pinocchio, "Being hungry is not a good reason to take things that do not belong to you," emphasise that the value of honesty must be upheld regardless of the circumstances. Here, it is emphasised that individuals must behave honestly even in difficult situations.

In the novel, after Pinocchio's mistakes, he says, "The Talking Cricket was absolutely right! I was wrong to run away from home and defy my father," and "I know I'm a very bad boy, and the Talking Cricket was absolutely right when he said, 'Children who don't listen to their parents will never do anything good in this world.'

The following is an example of Pinocchio behaving honestly towards those around him in the novel: "Were you asleep when the bandits came?" asked the Farmer. "Yes," replied Pinocchio. "But their loud talking woke me up. One of them even came to my hut and said, 'If you don't bark and wake up the Farmer, we'll give you a clean, delicious chicken.' What an insolent offer! I may be a puppet with faults, but I won't collaborate with thieves or share stolen goods with them."

In this context, it can be said that throughout the novel, the importance of honesty is often reminded to Pinocchio by those around him, and as time goes on, Pinocchio begins to exhibit honest behaviour towards himself and those around him.

Freedom

The research shows that the value of "freedom", one of the values in UNESCO's YDEP but not included in the core values of the MEB teaching programme (2018-2023), is supported sixteen times. In the novel, there are frequent references to Pinocchio getting into trouble for his mischief, being imprisoned on many occasions, and eventually escaping from captivity in some way. Examples of this include Pinocchio throwing himself into the street after being rescued from the hands of the Fire Eater, Pinocchio, who fell into the thapse, regaining his freedom four months later along with all the other prisoners, and the farmer giving Pinocchio, who was held captive as a "guard dog," his freedom back. When asked whether he would prefer to be fried or cooked in tomato sauce by the Green Fisherman, Pinocchio's words, "If I have to choose, I want to regain my freedom and go home," and his statement to the shark that swallowed him, "I want to get out of here no matter what. I want to escape," demonstrate Pinocchio's desire for freedom and his refusal to accept a life of captivity. In this context, it can be said that Pinocchio fought for his freedom, even though his mistakes led to him being captured and suffering many hardships.

Patience

The research shows that the value of "patience," one of the core values in the MEB teaching programmes (2018-2023) but not included in the UNESCO YDEP list of values, is supported sixteen times. It can be said that the novel focuses more on the patience shown by Pinocchio's surroundings towards him than on Pinocchio's own patience. Geppetto's patient attitude towards Pinocchio, starting from the process of making him and continuing throughout his life, and the Fairy's patient and compassionate behaviour towards Pinocchio in the face of all his mistakes can be cited as examples of this. Below is an excerpt from Pinocchio's dialogue with the Fairy, who insists that he drink the syrup to get better, but Pinocchio constantly resists:

-It's too bitter! It's too bitter! I won't drink it!

-How can you know without even tasting it?

-Oh, I know. I can tell by the smell. Give me another piece of sugar, then I'll drink it.

Following the above dialogue, the novel states, "So the Fairy, with all the patience of a good mother, put another piece of sugar in Pinocchio's mouth and handed him the glass again." In this context, it can be said that the value of "patience," like the value of "love," is supported through the roles of mother and father.

Courage

In this study, it was observed that the value of "courage," which is not included in the UNESCO YDEP and MEB core values list, was supported fifteen times.

In the novel, courageous behaviour is mostly seen in Pinocchio, but also in the hunting dog Alidoro and the policeman. Pinocchio's statement to the Theatre Manager, who wanted to throw Harlequin into the fire, saying, "Tie me up and throw me into the fire!" and his statement to his father, whom he carried on his back while swimming, saying, "Be brave, Dad! We'll reach the shore soon and we'll be safe!" can be cited as examples of Pinocchio's courage. In addition, in the novel, the hunting dog Alidoro's rescue of Pinocchio and the policeman's "standing bravely in the middle of the street with his legs spread apart to stop Pinocchio" are examples of other characters in the novel displaying courageous behaviour.

Respect and Courtesy

The value of "respect", which is common to the UNESCO YDEP and MEB teaching programmes (2018-2023) core values list, is supported fourteen times in the novel. The value of "courtesy", which is not included in the UNESCO YDEP and MEB core values list, is supported thirteen times in the novel.

Respect and courtesy are values that encompass etiquette in a common manner; however, it can be said that there are fundamental differences between them. Respect is defined as "a feeling of affection that causes one to behave attentively, carefully, and moderately towards a person or thing because of their value, superiority, age, usefulness, or sanctity; reverence (TDK, 2025)"; courtesy, on the other hand, is defined as "behaving respectfully and politely towards others (TDK, 2025)". This situation can be interpreted as meaning that it is not necessary to feel the value of "love" in order to show courtesy to someone; however, respect is based on a value, superiority or love. In this study, the values of respect and courtesy are addressed, taking into account the fundamental differences between them. In this regard, it can be said that the values of respect and courtesy are evaluated separately in the novel; however, since there are sections where they are seen together, they are grouped under the same heading.

Polite forms of address in the novel, exemplified by "Mr Antonio/Mr Geppetto/Polite Geppetto/Mr Cherry/Mr Fish," can be cited as examples of the value of courtesy. Furthermore, the dialogue between Pinocchio, who swam all night to save his father, and the Dolphin is another example of the value of courtesy in the novel:

-*Hello, Mr Fish. May I speak with you for a moment?*

-*'Of course you can,' replied the Dolphin politely. There are only a few other fish species in all the seas that are so polite.*

The MEB core values and the value of "respect" included in the UNESCO YDEP list can be exemplified in the novel by the words of the Tuna Fish, "As the fish politicians say, ideas should be respected," and Pinocchio's statements to the naughty children on his way to school, "I respect everyone, and I want to be respected by you too."

Expressions combining politeness and respect are also found in the novel. The following dialogue is an example of this:

- *Goodbye, Alidoro! Give my regards to your family and I wish you a safe journey.*

- *Goodbye, Pinocchio! Thank you a thousand times for saving my life.*

Responsibility

The value of "responsibility," which is common to the core values in the MEB teaching programmes (2018-2023) and the UNESCO YDEP value list, is supported thirteen times in the novel.

In the novel, Mr Cherry's decision to continue his work, saying, "I must have imagined that faint sound. I'd better get back to work," when faced with the piece of wood that made a noise, and Geppetto's decision to start making puppets as soon as he got home, taking his tools with him, reflect their sense of responsibility towards their professions. In the later chapters of the book (), Pinocchio states that he will take responsibility, and thus, although not consistently, he begins to exhibit responsible behaviour for a while. Pinocchio's words to Geppetto, "I promise you, father, I will learn a trade and be your best helper and support when you grow old," can be cited as an example of this.

Wanting to be a real boy, Pinocchio acquires certain values in the twenty-ninth chapter and begins to exhibit positive behaviour in line with these values. The statement in the work, "*Pinocchio swore, promised to study and always be a good boy, and kept his word for the rest of the year. He passed his exams with top marks and became the best student in the school,*" shows that Pinocchio's setting himself a goal by swearing and striving towards this goal throughout the year is one of the important indicators of his character development. In the final chapter of the book, Pinocchio never relinquishes his sense of responsibility, continues his work without being swayed by anyone's words, and is rewarded by the Blue Fairy, who transforms him into a real boy. The novel conveys a message to the reader about the importance of the responsibilities an individual must take on to improve their own life and how fulfilling these responsibilities contributes to personal success. In this regard, in terms of the value of "responsibility," it can be said that the book begins with Mr Cherry and Geppetto's dedication to their professions (carpentry), progresses with Pinocchio's behaviour, which shows

various responsibilities, albeit not consistently, and takes shape around Pinocchio's adventure of becoming a real boy, having acquired the value of responsibility, in the final chapters.

Friendship

The research shows that the value of "friendship," one of the core values in the MEB teaching programmes (2018-2023) but not included in the UNESCO YDEP list, is supported thirteen times. The novel shows that the value of "friendship" is supported through the bonds of friendship Pinocchio forms with some of his friends. An example of this is the relationship between Pinocchio and Alidoro, the dog who rescues him from the fisherman. The farewell scene between Pinocchio and Alidoro is described as follows in the novel: *"Alidoro smiled, extended his right paw to the puppet, squeezed it warmly as a sign of friendship, and they parted."* This passage exemplifies the value of friendship.

Self-sacrifice

In the novel, the value of "sacrifice," which is not included in the UNESCO YDEP and MEB core values list, is supported thirteen times.

Examples of situations where the value of sacrifice is supported include Pinocchio swimming all night to save his father, carrying him on his back to reach the shore, giving the Blue Fairy his last money when he heard she was penniless and ill, and even extending his working hours for her. Pinocchio's sacrifices are also seen in the novel through Geppetto. Geppetto selling his coat to buy Pinocchio an alphabet book so he can go to school and having to endure the cold on a winter's day is an example of the value of sacrifice: This section appears in the novel as follows: *"The poor thing sold his coat to buy me a book in this cold weather. Only fathers make such sacrifices."* In this statement in the novel, it can be said that sacrifice is associated with the role of the father.

Justice

The research found that the value of "justice", which is included in the MEB teaching programmes (2018-2023) but not in the UNESCO YDEP values list, was supported ten times.

Pinocchio's complaint against the Fox and the Cat for stealing his gold and his demand for justice are described in the novel with the following words: *"Before the judge, Pinocchio recounted the shameful fraud he had been the victim of in all its details. He gave the names and surnames of the rogues, along with other details, and ended his speech by demanding justice."* This statement shows that the value of justice is supported in the sense of "standing up against injustice". In the final chapter of the book, the Fox and the Cat, who repeatedly deceived Pinocchio and caused him to fall into difficult situations, finally receive their deserved punishment. The Fox, who loses his tail, and the Cat, who is now truly blind, end up in a poor and pitiful state, demonstrating that the novel supports the aspect of "social justice." Pinocchio's response to this situation, *"Remember the proverb: he who steals his neighbour's coat will be left shirtless"* (), is another expression that supports the dimension of social justice. In this context, it can be said that the novel supports the dimensions of "standing up against injustice" and "resisting injustice" in relation to the value of justice.

Humility-Simplicity-Thrift-Aesthetics

The values of "humility-simplicity-thrift and aesthetics" are encountered in the novel; only the values of "humility and simplicity" are included in the UNESCO YDEP list of values. These four values, which are seen to be supported in the research, are not found in the MEB teaching programme (2018-2023) core values list. As many values are supported together in some sections of the novel, the findings related to these four values are explained below in relation to each other:

- In the novel, Geppetto, who is very poor, makes Pinocchio *"...a dress from flowered wrapping paper, a pair of shoes from tree bark, and a hat from bread crusts,"* which can be cited as an example of the value of "simplicity and thrift."

- The statements in the novel showing Pinocchio living a simple life through thriftiness, "*He bought a large book with a torn cover for a few pennies in the city, and it served him well. He made a pen from a piece of branch and used cherry and raspberry juice for ink because he had no ink,*" are another example reflecting the value of "simplicity and thrift".
- Geppetto's words to Pinocchio, who says he looks like a real gentleman in his new clothes, "*Remember, it's not fine clothes that make a gentleman, but good behaviour,*" reflect the values of "simplicity and humility".
- After Pinocchio becomes a real boy, his home also changes in a simple and beautiful way, described in the novel as follows: "*He looked around and saw, instead of the straw walls of the hut, a simple but beautifully furnished room with wallpaper.*" This section supports the values of "simplicity and aesthetics."
- In the novel, Pinocchio eating fresh seeds for the first time in his life after his journey with the Dove can be cited as an example of the values of "humility - simplicity and thrift". This section of the novel reads: "*The puppet had never eaten fresh seeds in his life; he said they upset his stomach. But that evening, when he couldn't eat enough seeds and the basket was empty, he said to the Dove, 'I never would have believed that fresh seeds could taste so good.' 'You'll learn, my child,' replied the Dove. 'When there is nothing to eat and you are truly hungry, even green seeds can taste delicious. Hunger is the best cook.'*" Pinocchio's initial disregard for fresh seeds shows that his needs were influenced by luxury and selectivity; however, hunger taught him the values of "humility, simplicity, and thrift" in life.

Unity – Valuing family unity

The UNESCO YDEP and MEB teaching programmes (2018-2023) do not include the value of "valuing family unity" in their list of core values; however, this value is supported four times in the novel. The value of "unity" in the UNESCO YDEP list of values is found five times in the novel.

In this study, the value of unity was considered to be "the state of people coming together for a purpose," while valuing family unity was considered to be "the state of the family being together." Accordingly, the value of "valuing family unity" was found four times in the study.

The following statements can be given as examples of the value of unity in the novel: "*Instead of continuing the play, the puppets raised their voices even louder and began to carry Pinocchio triumphantly on their shoulders.*" In this statement, the puppets coming together to carry Pinocchio on their shoulders displays unity and supports this value. Another example of the value of unity is a gathering of Pinocchio's classmates upon hearing that he will become a real boy. This situation is expressed in the novel with the following words: "*The next day, all his classmates were invited to the Fairy's house for a big breakfast to celebrate this important event. The Fairy prepared two hundred cups of coffee with cream and four hundred round bread rolls, buttered on both sides. Everything was for Pinocchio's happiest day.*" Here, it can be said that the Fairy provided this so that Pinocchio could share his happiness with all his friends.

After Pinocchio expresses his love for Peri, who has once again rescued him from a difficult situation, Peri responds in kind: "*I love you very much too. If you want to stay with me, you can be my little brother, and I will be your beloved sister.*" This reflects the value of "cherishing family unity." The Fairy's offer of brotherhood to Pinocchio represents a family understanding based on love and attachment, independent of biological ties. It can be said that the Fairy's explicit expression of love in the novel reveals that family unity is based on an emotional foundation and creates strong bonds between individuals.

Peace

The study found that the value of "peace," which is included in the UNESCO YDEP list of values but not in the core values of the MEB teaching programmes (2018-2023), is supported in two sections. Both of these sections involve disagreements between Geppetto and Mr Cherry (Antonio).

In the novel, when Mr Cherry, one of the friends who grabbed each other's wigs during the fight, asks for his wig back, and Geppetto responds, "Give me mine back, let's make peace," this is an expression that supports the value of peace. For these two friends who fight again, the novel states: "*When it was all over,*

Antonio had two scratches on his nose, and Geppetto was missing two buttons on his jacket. When they drew level, they shook hands again and swore to remain friends forever." These statements also reflect the value of "peace" by emphasising how conflicts can be resolved.

Valuing Health

The study found that the value of "prioritising health," which is not included in the core values of the UNESCO YDEP and MEB teaching programmes (2018-2023), is supported twice. In the novel, after Pinocchio is weakened by the attack of the Fox and the Cat, *the words, "Drink this, you will be better in a few days,"* show the effort to restore Pinocchio to health. Also, in this section, the Fairy's effort to persuade Pinocchio to take his medicine while healing him highlights the value of valuing health. The Fairy's words in the novel, "How terrible! What children need to know is that taking medicine on time protects them from serious illnesses, even death," emphasise the importance of being sensitive to health issues and finding solutions quickly.

Generosity

The value of "generosity," which is not included in the core values of the UNESCO YDEP and MEB teaching programmes (2018-2023), is seen to be supported once in the novel.

In the novel, Pinocchio asks the Snail to deliver two silver coins to save the Fairy, and the Fairy responds with generosity, as seen in the following passage: *"Pinocchio opened his wallet, but instead of two silver coins, there were twenty gold pieces."* This section depicts the Fairy's generous response to Pinocchio's sacrifice for his loved ones.

Sharing

The research reveals that the value of "sharing," which is not included in the list of core values in the UNESCO YDEP and MEB teaching programmes (2018-2023), appears in one section of the novel. In the novel, Pinocchio's statement, *"When I collect these gold coins, I will set aside two thousand for myself and give the other five hundred to you two as a gift,"* shows that he intends to share the gold he will acquire with the Fox and the Cat, thus exemplifying the value of sharing.

Core values in the Pinocchio novel

The second sub-problem of the research is formed by the question, "Do the values in the Pinocchio children's novel correspond to the core values in the MEB teaching programmes (2018-2023)?" The core values in the Pinocchio children's novel and their frequency of occurrence are shown in Table 2.

Table 2

Core Values in Pinocchio

Values	f
Love	27
Self-Control	25
Helpfulness	18
Honesty	18
Patience	16
Respect	14
Responsibility	13
Friendship	13
Justice	10
Patriotism	0

As shown in Table 2, there are nine core values in the novel "Pinocchio". In this context, it can be said that "Pinocchio" supports nine of the ten core values included in the MEB teaching programmes (2018) for children's novels. The core values most frequently encountered in the novel "Pinocchio" are love (f=27), self-control (f=25), helpfulness (f=18), and honesty (f=18). It is understood that the core value of "kindness," one of the values frequently repeated in the novel, is mostly supported by the help given to Pinocchio, the hero of the novel. The value of "honesty," which is seen to be repeated with the same frequency as the value of "kindness," is mostly given in places where the Blue Fairy and Gepetto try to show Pinocchio the right path and guide him. It can also be said that Pinocchio's nose growing when he tells a lie concretely reflects the importance of honesty to the reader in the novel.

One of the findings of the research is that the root values of "patience" (f=16), "respect" (f=14) and "responsibility" (f=13) are present in the novel "Pinocchio". It was observed that these three values in the novel "Pinocchio" were mostly supported by various emphases on the individual's basic behaviours within society. Although the values of "friendship" (f=13) and "justice" (f=10) appeared less frequently in the novel, they were found to coincide with our core values. It was understood that the root value of patriotism (0) was not a value supported in the novel. As can be seen in Figure 2, it can be said that values such as love, self-control, helpfulness, and honesty form the main theme of the novel and that moral messages are shaped around these values.

UNESCO YDEP values in the Pinocchio novel

The third sub-problem of the research is the question, "Do the values in the children's novel Pinocchio coincide with the values in UNESCO YDEP?" The UNESCO YDEP values in Pinocchio and the frequency of their occurrence are shown in Table 3.

Table 3

YDEP Values Present in Pinocchio

Values	f
Love	27
Happiness	25
Honesty	18
Freedom	16
<i>Table 3 Continued</i>	
Respect	14
Responsibility	13
Humility	7
Unity	5
Tolerance	4
Simplicity	4
Peace	2
Cooperation	1

As seen in Table 3, the frequencies related to UNESCO YDEP values are ranked in the Pinocchio novel. Although the frequencies of expression of the twelve values included in the UNESCO YDEP values list vary, they are found in the Pinocchio novel. In this context, it can be said that the children's novel Pinocchio supports the list of values in UNESCO YDEP.

The value most frequently supported in the novel is "love" (f=27). Following the value of "love" is the value of "happiness" (f=25), which can be seen in Pinocchio's search for a peaceful and good life; the values of "honesty" (f=18) and "freedom" (f=16) can be said to occupy an important place in the novel in Pinocchio's moral and personal development journey. Respect (f=14) and responsibility (f=13), which are also on the UNESCO YDEP values list and appear with medium frequency, can be said to gain more weight in the final chapters of the novel as Pinocchio learns from his mistakes. The findings reveal that "humility" (f=7), "unity" (f=5), "tolerance" (f=4), "simplicity" (f=4), "peace" (f=2) and "cooperation" (f=1) are supported by fewer repetitions in the novel.

CONCLUSION, DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS

According to the research results, in the novel Pinocchio, the values of "compassion, love, self-control, happiness, diligence, helpfulness, honesty, freedom, patience, courage, respect, politeness, responsibility, friendship, sacrifice, justice, humility, unity, tolerance, simplicity, valuing family unity, peace, thrift, aesthetics, valuing health, generosity, sharing and cooperation."

In the novel "Pinocchio", alongside values such as the desire to help others out of compassion, sharing with others, and helping those in need, it is emphasised that good deeds will not go unrewarded (Kantar, 2014, p.129). Tepe (2023, p.119) states that this work aims to teach the reader life lessons by addressing themes such as love, honesty, diligence, trust, good and evil. In this respect, the novel Pinocchio strives to impart values such as kindness, compassion, and love in the face of evil; responsibility and diligence in the face of laziness; honesty and justice instead of lying; and self-control, courage, and patience when encountering difficulties, without lecturing the reader, and that it can contribute to children's value development through the different messages in its rich plot.

It can be seen that there are various educational plans and projects around the world focused on values education, such as the "Iowa Plan, UNESCO and Values Education, Moral Values Education for Individual Development, Character Education Curriculum (Character Education Institute, 1996), Child Development Project, Lions-Quest Programme" (Şentürk & Aktaş, 2015, p. 217). In Turkey, the Ministry of National Education's Circular No. 2010/53 also emphasises "the role of the Turkish education system in teaching students values that are accepted by society, both locally and universally." Today, it can be said that there is a need for the unifying power of the common values defined both in the MEB (2018-2023) teaching programmes and within the scope of UNESCO YDEP. This is because conflicts that may arise between people who are in the same place and time but embrace different values can be resolved by embracing common universal values such as reconciliation, trust, and peace (Akcan, 2022). The research revealed that the novel "Pinocchio" addresses nine of the ten core values included in the MEB teaching programmes (2018-2023) and all of the values listed in the UNESCO YDEP. In this context, the work "Pinocchio" can be seen as a tool that supports values education in both local and universal terms.

The study found that the novel Pinocchio does not support the core value of patriotism in the Ministry of National Education's teaching programmes (2018-2023). Yıldırım & Onan (2023) determined that the novel Pinocchio, which is among the works they examined (), does not contain the value of patriotism. This finding is consistent with the results of this study. In the literature, fairy tales (Kaya & Varışoğlu, 2023; Kaplan & Peker, 2022), children's books (Aktaş & Yalçın, 2024), stories/narratives (Bay & Karaçay, 2024; Calp & Kaplan, 2021), animated films (Beldağ & Yarar Kaptan, 2017; Çimen, 2019), and the works of various authors (Irmak & Kafalı, 2022; Calp & Kaplan, 2021; Tozlu & Yüce, 2020). All these studies determined that the value of "patriotism" was either not included at all or included only to a limited extent. Parallel to these results, Kılıç's (2010) study determined that "love of country" was one of the least used values in the "Translated Children's Classics" among the 100 Essential Works recommended by the Ministry of National Education. Kaplan & Peker (2022) determined that patriotism was only found in three of the 30 Uzbek fairy tales examined and that patriotism was the least frequently addressed value. A similar result was reached by Aktaş & Yalçın (2024), who stated that some children's books written by Şermin Yaşar contained the least amount of patriotism and that the works were lacking in this regard. Gedik (2012), who reached a similar conclusion, examined 19 storybooks, 11 from Turkish literature and 8 from world literature, within the 100 Basic Works and determined that one of the values not found in works by foreign authors was "patriotism". Yazıcıoğlu (2022), on the other hand, examined eight widely read works of children's literature from Turkish and world literature in terms of core values. He found that the books Harry Potter and the Philosopher's Stone, The Little Prince, Harry Potter and the Chamber of Secrets, The Distance Between Us and the Cherry Tree, and My Grandfather's Grocery

Store did not contain any positive or negative references to patriotism, while the books *The Dust of Exaggeration*, *The Boy in the Striped Pyjamas*, and *The Children of Pal Street* contained the fewest references to patriotism. Yazıcıoğlu (2022, p. 182) noted that it is noteworthy that patriotism values are rarely found in the work *Dedemin Bakkalı*, even though its author is Turkish. It has been emphasised that the value of patriotism should be supported in Turkish children's literature and that there should be an increase in works that reinforce this value (Yazıcıoğlu, 2022). In this context, it can be said that the value of "patriotism" is rarely addressed in children's literature and that it is similar to the work "Pinocchio".

In studies examining values in the context of different works in the field, there are also studies that present results similar to the values in the work "Pinocchio". Bulut (2021), in his research examining Ayla Kutlu's children's novel "Merhaba Sevgi" in terms of value education and ten core values, found that the most prominent value was "love" and the least prominent was "patriotism". Irmak and Kafali (2022), in their study examining Mustafa Uçurum's works in terms of core values, determined that the value of "love and friendship" was most prominent. Biros (2019) examined 17 translated story novels from 17 countries aimed at children aged 6-10 in terms of values education. Biros (2019) determined that the most frequent value was "self-control," and that one of the other highly related values was "helpfulness." Calp and Kaplan (2021) identified the root values most frequently addressed in Samed Behrengi's stories as "love, patience, justice, responsibility, honesty and helpfulness, friendship, respect and self-control," respectively. Similarly, Yazıcıoğlu (2022), in his study examining eight widely read works of children's literature from Turkish and world literature in terms of core values, determined that the most frequently addressed positive value was "helpfulness." In this context, it can be said that universal values emphasising virtues such as love, helpfulness, and honesty, which are associated with being a "good person," come to the fore in works aimed at children, while the value of "patriotism," which can be inferred more from expressions of national values, remains in the background.

The value of "love" is frequently encountered in *Pinocchio*, both in terms of YDEP and core values. It is understood that the value of love in the novel is supported through the roles of mother, father, and friends. In addition, it is seen that the value of "patience" is also attempted to be conveyed through the roles of mother and father. Kūçuk (2019), in his study examining the 25 most-read children's books in 2018-2019, including *Pinocchio*, stated that the value of "love" was given the most attention, while the values of "curiosity" and "patriotism" were given the least attention. Similarly, Yıldırım and Onan (2023) also found the value of "love" most frequently in the novel "Pinocchio" among the works they examined. It can be said that the results of this study coincide with the findings obtained in the studies by Yıldırım and Onan (2023) and Kūçuk (2019).

Regarding the value of justice in *Pinocchio*, it can be said that the dimensions of "standing up against injustice" at the individual level and "social justice" at the societal level stand out. According to the work carried out by Arslan and Arslan (2025), *Pinocchio* conveys positive messages regarding the value of justice. In this context, it can be said that the novel is a tool that can contribute to the development of a sense of justice in children. Furthermore, by emphasising that justice is not merely an individual virtue but a fundamental value that preserves social order, it is thought that it could also support students in developing democratic attitudes. Particularly through activities carried out at the primary education level, exploring *Pinocchio*'s representations of justice through methods such as drama, discussion, or role-playing could strengthen children's internalisation of the value of justice.

Children's books complement the education provided by the family and school; however, it is important that the style, subject matter, characters, and educational value of the works do not bore the child (Erdal, 2009, p.3). According to Tepe (2023), in the work "Pinocchio", the messages are balanced, the style used is sincere and heartfelt, and the fantastic characters arouse excitement and curiosity in the reader. In this context, it can be said that the messages intended to be conveyed in the work "Pinocchio" can attract the attention of primary and secondary school students and enrich their imagination. However, "publishers" are seen as an important point to consider here. While the work "Pinocchio" was published by 28 publishing houses between 2000 and 2004, it was published by 17 publishing houses between 2005 and 2009 after it was included in the list of 100 Essential Works (Kılıç, 2010, p.27). In this context, it can be said that there will be differences in the language structure, content and comprehensibility of works published by different publishing houses. Indeed, in the study conducted by Yurtseven (2011), it was observed that there were differences in the messages intended to be conveyed to readers in terms of the character names and plot of the *Pinocchio* novel written by a different publishing house. The character "Lampwick" in the *Pinocchio* work examined by Yurtseven (2011) was translated as "Kandil Fiteli" in a different publishing house edition examined in this research; the character "Jimini", who constantly tries to show *Pinocchio* the right path, was translated as "Konuşan Çekirge" (Talking Grasshopper); and the theatre owner "Stromboli," who forces *Pinocchio* to perform, is translated as "Tiyatro Müdürü" (Theatre Manager), also known as "Ateş Tutan" (Fire Holder) due to his frightening appearance. Another difference observed is that in the final section of the "Pinocchio" work published by the publishing

house discussed by Yurtseven (2011), Pinocchio reverts to being a puppet without any explanation or event. Yurtseven (2011, p. 242) determined that the message intended to be conveyed by Pinocchio, who was transformed into a human being to be rewarded, was not correctly conveyed to the reader by transforming him back into a puppet, that this error stemmed from the publishing house's translation, and that this translation was therefore not suitable for primary school second-level students. However, in the study examined in this research, the main character in the publishing house's version of the book "Pinocchio" is rewarded by becoming a real boy. In this context, it can be said that the publishing house examined in this research takes care to use Turkish characters and attaches importance to comprehensibility and plot in the translation of the book.

In this study, an example was found where the value of "mercy" was reflected through a wrong character. Although this situation is only seen in one place, considering that mercy is one of the most frequently addressed values, it can be evaluated as an issue that should be corrected by the publishing house in the translation. This is because, although the primary purpose of children's literature, which is rich in opposites such as good-bad and beautiful-ugly, is not to educate directly, it is to contribute to positive change and development in children (Karatay, 2007). In this context, it is considered that publishers should convey the messages in the novel to the reader in a correct and understandable language; they should choose Turkish characters appropriate to the developmental characteristics of primary school students in particular and simplify the parts that may contain negative messages without straying from the main plot.

Recommendations

- ✓ The novel "Pinocchio" can be used in value education activities at the primary education level.
- ✓ It is recommended that research be conducted using trial models at the primary education level to determine the impact of the book "Pinocchio" on instilling values such as compassion and love.
- ✓ It is anticipated that qualitative and quantitative research on the relationship between Pinocchio and values education could make significant contributions to the relevant literature.
- ✓ It would be useful to conduct qualitative research examining the teaching programmes and textbooks of different subjects to reveal the current use of Pinocchio in education.

REFERENCES

- Akbaş, O. (2008). A general overview of value education trends. *Journal of Values Education*, 6(16), 9-27. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29184/312499>
- Akcan, C. (2022). Classification of values. In E. Yeşiltaş & S. Ablak (Eds.), *Social Information* (pp. 23-35). Nobel Academic Publishing.
- Akçay, S. and Baş, B. (2015). A study on educational messages in Samed Behrengi's stories. *Ana Language Education Journal*, 3(3), 77-90.
- Akdemir, S. & Saban, A. (2020). An action research on values education in fourth grade primary school through philosophy-based children's books *Journal of Qualitative Research in Education – Journal of Qualitative Research in Education*, 8(2), 431-461. doi:10.14689/issn.2148-624.1.8c.2s.2m
- Aktaş, A., & Yalçın, G. (2024). An examination of şermin Yaşar's children's books in terms of core values. *Van Yüzüncü Yıl University Faculty of Education Journal*, 21(1), 332-354. doi:10.33711/yyuefd.1343565
- Alabay, E., Can, B. H., Kandemir, A. B., & Güney, K. (2018). An analysis of the values conveyed in the children's magazine *Journal of Values Education. Journal*, 16(35), 7-26. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37646/321590>
- Arslan, M., & Arslan, A. (2025). A semiotic analysis of the Pinocchio animated film within the framework of core values. Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Analysis of the Pinocchio Animation Film within the Framework of Core Values. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty* (73), 422-464. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.1496853>
- Aydoğdu, H., & Alkan, E. (2020). Values education and love in Behiç Ak's Notes of a Rabbit-Toothed Observer Notes. *National Education Journal*, 49(226), 185-204.
- Baki, Y. (2019). An analysis of the transmission of values in middle school Turkish textbooks. *Journal of Values Education*, 17 (37), 109-146. <https://doi.org/10.34234/ded.460042>
- Bay, Y. & Karaçay, Z. (2024). The primary school Year 2 values education set with stories from the perspective of core values. *Turkish Studies-Education*, 19(1), 36-71. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.73470>
- Beldağ, A., & Yarar Kaptan, S. (2017). An examination of the values contained in the film Cars. *Ahi Evran University Kırşehir Faculty of Education Journal*, 18(2), 487-499. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefad/issue/59416/853295>
- Belet Boyacı, ř. D., Güner, M., & Babadağ, G. (2017). "Living Differently in the World is Also Possible?" The Example of "The Little Black Fish" in Values Education. *Journal of Qualitative Research in Education*, 5(3), 172-194.
- Biros, Y. (2019). *A study on values education in translated children's books* [Published undergraduate undergraduate thesis]. Istanbul Aydın University, Institute of Social Sciences.
- Bulut, K. (2021). Ayla Kutlu's children's novel 'Merhaba Sevgi' and its values education and its roots values. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Education Faculty*, (57), 248 272. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/60050/771465>
- Calp, ř., & Calp, M. (2019). An examination of the Little Black Fish and The Little Prince books in terms of the core skills, values, and Year 4 learning outcomes in the social studies teaching programme. programme in terms of basic skills, values, and 4th grade learning outcomes. In *International Symposium on Innovative Approaches in Scientific Studies (ISAS)* (pp. 61–69).

- Calp, M. & Kaplan, C. (2021). Samed Behrengi's The Tale of Love, One Peach, a Thousand Peaches, and The Pigeon Pigeon from the perspective of core values. *Journal of Values Education*, 19(42), 39-72.
- Collodi, C. (2013). *Pinocchio* (Hardcover). Epsilon Publications. https://www.epsilonyayinevi.com/pinokyosert_cover-9789944827324
- Creswell, J. W. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- Çengelci Köse, T., & Eryılmaz, Ö. (2018). Literary works and values education in social studies: The Little Prince example. *Western Anatolia Journal of Educational Sciences*, 9(1), 65-79. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/baebd/issue/35175/386416>
- Çimen, M. F. (2019). An examination of the Rafadan Tayfa cartoon series broadcast on the public broadcaster TRT Çocuk channel from the perspective of values education [Unpublished master's thesis]. Gazi University, Institute of Social Sciences.
- Deveci, H., Belet, D., & Türe, H. (2013). Values in Dede Korkut stories. *Electronic Journal of Social Sciences*, 12(46), 294-321. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esosder/issue/6160/82817#:~:text=Ara%C5%9Ft%C4%B1r%20Dede%20Korkut%20Hik%C3%A2yelerinde%20aile,yer%20ald%C4%B1%C4%9%C4%B1%20bulgular%C4%B1%20elde%20edilmi%C5%9Ftir>
- Doğanay, A. (2015). Values education. In C. Öztürk (Ed.), *Social studies teaching: Democratic citizenship education* (pp. 225-256). Ankara: Pegem Academy.
- Duman, G. (2014). Evaluation of Turkish preschool curriculum objectives in terms of values education. *Procedia-Social and Behavioural Sciences*, 152, 978-983. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.09.353>
- Erdal, K. (2009). Children's books in terms of educational values. *International Peer-Reviewed Social Journal*, 17, 1-18. *Journal*, 17, 1-18. doi: 10.29000/rumelide.1036589.
- Gedik, F. (2012). *The role of storybooks included in the "100 Basic Works"* [Published master's thesis]. Atatürk University, Institute of Educational Sciences.
- Genç, H. N. & Yalınkılıç, K. (2011). The effects of the design and content on the educational aspects of the works. *Pamukkale University Institute of Social Sciences Institute Journal*, 9, 99-114. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/pausbed/issue/34721/383887>
- Gül Gişi, C. (2019). *Examining the works included in music textbooks within the framework of values accepted by UNESCO* [Unpublished master's thesis]. Kırıkkale University, Institute of Social Sciences.
- Güney, S. (2021). *An analysis of the values in educational films within the framework of universal values* [Published master's thesis]. Sakarya University.
- Irmak, E., and Kafalı, Ş. (2022). An evaluation of Mustafa Uçurum's works in terms of core values. *International Journal of Turkish Language Teaching Research*, 2 (1), 81-96. <https://doi.org/10.47834/utoad.19>
- İleritürk, D. (2021). *The development of English teacher subject-specific competencies using the lesson study model* [Unpublished doctoral thesis]. Atatürk University, Institute of Educational Sciences.
- Kaçmaz, G. (2018). An analysis of Cahit Zarifoğlu's fairy tales in terms of values education and vocabulary [Unpublished master's thesis]. Inonu University, Institute of Educational Sciences.
- Kadan, G. & Aral, N. (2017). An examination of universal values in terms of cartoons. *Education and Instruction Research Journal*, 6(4). http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/13.gul_kadan.pdf
- Kan, Ç. (2010). Social studies lessons and values education. *National Education Journal*, 40 (187), 138-145. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36197/407034>

- Kaplan, H., & Peker, S. (2022). Uzbek fairy tales in terms of core values. *Ahmet Keleşoğlu Education Faculty Journal*, 4(2), 426-444. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akef/issue/72486/1179955>
- Kantar, Ő. (2014). *Values education through 100 fundamental works in the 4th and 5th grade social studies course* [Unpublished master's thesis]. Necmettin Erbakan University, Faculty of Education Sciences Institute.
- Karakuş, N. (2016). An analysis of the animated cartoon Maysa and Bulut in terms of cultural elements. *Mustafa Kemal University Journal of Social Sciences Institute*, 13(34), 134-149. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mkusbed/issue/24545/259962>
- Karatay, H. (September, 2007). Domestic and foreign children's literature products in terms of value transfer. *38th ICANAS, International Congress on Asian and North African Studies*, Ankara.
- Karatay, H. (2015). Local and foreign children's literature products in terms of value transfer. *International Asian and North Africa Studies Congress*, 939-948.
- Kaya, N. & Varışoğlu, M. C. (2023). Core values in the Turkish language teaching programme in the Turkish language teaching programme. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, (37), 1524- 1537. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1409125>.
- Kaymak, N. (2020). An analysis of local and foreign cartoons in terms of universal values [Unpublished master's thesis]. Gazi University, Institute of Educational Sciences.
- Kaymak, N. & Öğretir Özçelik, A.D. (2020). An examination of universal values: The Vikings cartoon example. *Atatürk University Kazım Karabekir Faculty of Education Journal*, 41, 26-43. <https://doi.org/10.33418/ataunikkefd.733890>
- Keklik, S., & Kuru, H. (2016). An analysis of AyŐe Yamaç's children's novels in terms of values education. *Iğdır University Journal of Social Sciences*, (10), 217-237. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsosbilder/issue/66815/1044970>
- Kesen, İ., & Öztürk, M. (2019). *Effective teacher professional development, activity-based teacher training approach*. Istanbul: Seta Publications.
- Kılıç, U. (2010). *Educational messages in translated children's classics (in the 100 fundamental Works recommended by the Ministry of National Education in 2005 for primary school students)* [Master's thesis]. Afyon Kocatepe University, Institute of Social Sciences.
- Köseoğlu, M. (2022). *Analysis of the Maysa and Bulut cartoon in the context of UNESCO's living universal values* [Unpublished master's thesis]. Atatürk University, Institute of Educational Sciences Institute.
- Küçük, S. (2019). *An analysis of children's books in terms of fundamental values* [Unpublished master's thesis]. Gazi University, Institute of Educational Sciences.
- Living Values Education. (2024). Living Values Education International: Events & activities. <https://livingvalues.net/countries/#eventsbook>
- MEB. (2018). *Social studies teaching programme*. Ankara.
- MEB. (2023). *Social studies course teaching programme*. Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. SAGE Publications.
- Öztürk, C., & Otlukoğlu, R. (2011). *Literary works and written materials in social studies teaching*. Pegem Academy.
- Şentürk, L. & Aktaş, E. (2015). Turkish language textbooks used in Turkey and Romania in Turkey and Romania from the perspective of value transmission. *Journal of Values Education*, 13 (29), 215-243. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/29168/312357>

- Şimşek, Ş. (2015). Values education in Kemalettin Tuğcu's novels. *International Journal of Humanities Sciences and Education Journal*, 1 (1), 79-104. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijhe/issue/31784/348364>
- Presidency of the Council of Education (2017). *Our curriculum renewal and modification efforts*. Ankara: MEB Publications.
- Tepe, M. (2023). Thematic transformation in children's novels (18th–20th century) [Unpublished master's undergraduate thesis]. Siirt University, Institute of Social Sciences.
- Tozlu, N., & Yüce, B. N. (2020). An examination of Hamdi Ülker's works in terms of core values. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, (21), 575–597. <https://doi.org/10.29000/rumelide.843597>
- Tulunay Ateş, Ö. (2017). The effect of values education practices in Turkey on the desired positive characteristics of students. *Journal of Values Education*, 15 (34), 41-60. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ded/issue/37287/430469>
- Turkish Language Association. (2025). *Self-regulation*. Contemporary Turkish dictionary. <https://sozluk.gov.tr/>
- Turkish Language Association. (2025). *Respect*. Contemporary Turkish Dictionary. <https://sozluk.gov.tr/>
- Turkish Language Association. (2025). *Courtesy*. Contemporary Turkish Dictionary. <https://sozluk.gov.tr/>
- UNESCO. (n.d.). Living values education. Retrieved 13 July 2023, from <https://livingvalues.net/>
- Yazıcıoğlu, S. (2022). *An analysis of widely read children's literature works in terms of core values* [Unpublished master's thesis]. Yıldız Technical University, Institute of Social Sciences.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Qualitative research methods in the social sciences*. (Updated 12th edition). Ankara: Seçkin Publishing.
- Yıldırım, İ. O., & Onan, B. (2023). Values present in books read by secondary school students. *RumeliDE Journal of Language and Literature Studies*, (35), 559-593. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1342152>
- Yurtseven, H. (2011). *The suitability of messages in translated books included in the 100 basic works approved by the Ministry of National Education for primary school in accordance with the opinions of Turkish language teachers* [Unpublished master's thesis]. Uludağ University, Institute of Educational Sciences Institute.
- http-1:** Book World. (n.d.). Pinocchio. Retrieved 14 July 2023, from <https://kitapdiyari.com.tr/cocuk/pinokyo/>